ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ޖުޑީޝަލް ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން

18 އޮގަސްޓު 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހ. އިމާރާތް (ކޮމިޓީރޫމް ކޮޓަރި 4)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢަލީ}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޑެލިގޭޝަން ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ތިއްބަވާ ހުރިހާ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރުންނަށް ވެސް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިއަދު ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން، ކުޑަހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝިޔާޒް، ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު އަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު، މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަމީމް، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސިނާން، އަދި ހިތަދޫ ދެކުނު އިޙްތިރާމްކުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަރުޙަބާ. މިއަދުގެ އެޖެންޑާގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއޮތީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ކުދިންނަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ލިބިދޭންޖެހޭ އިނާޔަތް ލިބުމުގައި އިހުމާލުވެފައިވާތީ ހުށަހަޅާފައިވާ ޕެޓިޝަނާ ގުޅޭ ގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އަދި ޕޮލިސް ސަރވިސް ދެ ފަރާތުގެ ބާރުވެރިންނާ ބައްދަލުކުރުން. އެހެންވީމާ، އިދާރީ މަޢުލޫމާތު އެ ބާރުވެރިން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވަން. (ވަގުތީގޮތުން ކަނޑައަޅާ) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އަދި ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ޖެންޑަރ އޮތޯރިޓީގެ ބައިވެރިންނަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން ޑެލިގޭޝަން ކޮމިޓީގެ ޖަލްސާއަށް. ދެން ކުރިން ބައްދަލުވުމުގައި ވެސް ވާހަކަދެއްކެވި ކުރިން އެ ބައްދަލުވުމުގެ ނަތީޖާއި، އެ ބައްދަލުވުމުގެ ވަނަވަރު ކުޑަކޮށް ހުށަހަޅުއްވައިދިނުން އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޭނުން އޮތީ ކުޑަކޮށް ވާހަކަދެއްކެވުމުގެ ކުރިން، ސުވާލަކީ ޤަވާޢިދުއްވުމުގެ ކުރިން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަގުތު ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ސުވާލުތަކަކާ ހުށަހަޅައިދޭނަން. އެހެންވީމާ، އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށް؛ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަމީމަށް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަމީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މިއީ ވަރަށް ދުވަސްވެފައިވާ ޑެލިގޭޝަނެއް މި ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ކުދިންނަށް، އެ ކުދިންނަށް ބޭސްފަރުވާގެ ނިޒާމު އެކި ގޮތްގޮތުން އިހުމާލުވެފައިވާކަން ކަނޑައަޅައި އެ ފަރާތުން ޝަކުވާތަކެއް ހުށަހެޅިފައި. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް މިއަދު ބައްދަލުވެ ގެންދިޔައިރު ނޫން. މިފަހަރު އަދި އެޑިޝަނަލްގެ ނުކުޅެދުންތެރި މި ކަންތައްތައް ދިރާސާކޮށްދިން މިސާލު ސަރަޙައްދު ފި ދެ މުޢައްސަސާގެ ފަރާތުން މިއޭގެ ތަޙުޤީޤު އެކަށީގެން ބައްދަލުކޮށް ތަފާސްހިސާބުތައް އެދިން. ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކޮލިޓީ އެޝުއަރެންސް ތަސްލީމާ އުޘްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ތަސްލީމާ އިނގޭތޯ، ކޮލިޓީ އެޝުއަރެންސް މިނިސްޓްރީގެ. ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ހިދުމަތްތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ލިބިދެވޭ ގޮތަށް މި އަސްލަށް ހަމަހަމަކޮށް ވާލައިން. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު އަލުން ބެލުމަށް އެ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މި ދަނީ. މި ވަގުތު ކޮމިއުނިޓީ ބޭސްފަރުވާ ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ހަރުދަނާ ނެތެވެ. އެކުލަވާލެވިފައި ސްޓޭޓް ބޭސްފަރުވާގެ ހިދުމަތްގެ ޕޮލިސީގެ ހިދުމަތް 7 ވަނަ ދައުރު، 9 ވަނަ ދައުރަށް އެކުލެވޭ ޕޮލިސީއަކާ އެއް ދުވަހު. ދެން އިތުރަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރަށްތަކުގެ ޕްރޮފެޝަނަލްއިން، ކުރިއަށް މި ޖާގައިގައި މިފަދަ ސްޕެޝަލް ބޭސްފަރުވާ، ކޮމިއުނިޓީ ބޭސްފަރުވާ ގޮތުގެ ހިދުމަތް ކުރިއަށްދާނެއެވެ. ހަމަ އެކަޑަމިކް ސާއިކޮލޮޖީ ވެސް ހަމަ އިން-ޕޭޝަންޓް ކުރަން. ދެން ހިދުމަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އިންސާނީ ބޭސްފަރުވާ ޕްރޮފެޝަނަލްއެއް ހަމަޖެހިއްޖެ. 5 ޕްރޮފެޝަނަލް ޕްރިސްކްރައިބް ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އަޅުގަނޑުމެން ދެއްވަނީ އަދި ޕްރިސްކްރިޕްޝަން ދޭ މި ހަމައަށް. ދެން ޕްރިސްކްރިޕްޝަން ދިނުމަށް އިންސާނީ އެކުއިޕްމަންޓް ހިނގާފައި. އެކުއިޕްމަންޓް މި ހިނގާ ކުރިއެރުވުމުގެ ސިސްޓަމް ހިދުމަތް ތަނަވަސް ފުޅާކުރުމަށް، ސިސްޓަމް ހިދުމަތް ފަރުމާކުރެވިފައި އެބަ ޕްރޮފެޝަނަލްއިން ވެސް މި ޕްރޮފެޝަނަލް ބޭނުންކޮށް އިންޓަރނެޓް ހުރިކަމަށް. އެއަށްފަހު އަލަށް އެއްބާރުލުން ދޭ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮފެޝަނަލް ހިސާބުގައި އެބަ ހުރި ގޮތުން ހިދުމަތުގެ ލިބުން އިންޓަރނެޓް ހަމަޖެހިފައި. އެބަ އެއްޗެހި އެ ހިދުމަތުގެ އެލްމިނޭޓް ކުރުމާ އިސް ވެސް އެއީ ކޮން ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ބަލައި ދިރާސާކޮށް. ދެކޭނީ، އެ ހިސާބުން ހިދުމަތް މި ސަރަހައްދު ސިސްޓަމް އެމް.ޑީ.އެފް.އޭ ކުރިއަށް ގެންދަނީ ސިސްޓަމް ސިޓީއެއް ކުރިއެރުވުން ބޭނުންވާ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހެމުން ދާނީ ބޭނުންކުރަން ހިދުމަތްތަކުގެ ތަރައްގީ ކުރެވޭނެ. ދެއްވުމަށް.

މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ފާމަސޫޓިކަލް ޑިރެކްޓަރ ޖަމީލާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު، ޖަމީލާ އިނގޭތޯ އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ ފާމަސޫޓިކަލް ޑިރެކްޓަރ. ދެން މިހާރު ތަސްލީމާ ވިދާޅުވި ސަރވިސްގެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ސަރވިސް، މިސާލަކަށް މި ސިސްޓަމް ޤާނޫނީ ގޮތުން އެއް ބައެއް ހުރި މިއެއްޗެހި ލިބޭނެ ދުވަހު. އެ ބައެއް ނުކުޅެދުންތެރި ބޮޑު ބައެއް އެއީ އެބަ ނުކުރެވި، ހަމަ ޕްރޮފެޝަނަލް ސަރވިސް އެއީ ކުރާ ސަރވިސް އަދި ސަރވިސްގެ ލިބުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮފެޝަނަލް ޝަރުތުވާއެއް. މިސާލަކަށް ބޭރު ސަރވިސް ތަކަށް މެދުވެރިވެގެން ލިބިދެވޭ މިސާލަކަށް ބޭސް. އެކުއިޕްމަންޓް ދިމާވެގެން ކަމާއި ޕްރޮފެޝަނަލް ކުރަން ހަމަ މި ހިސާބުގައި ހުރި ދެމެހެއްޓެނިވި ބޭސްފަރުވާ ހަމަ ސަރވިސްގެ ނަމަ މަސައްކަތް.

މަސްތުވާތަކެތީގެ ގާނޫނުގެ ޖަދުވަލު-1ގައި ވެސް މި ބާބު އެބަ ހިމެނޭ. އަދި ޖަދުވަލު-2ގައި ވެސް މި ބާބު އެބަ ހިމެނޭ. ޖަދުވަލު-1އަކީ ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން މަނާ ތަކެތީގެ ލިސްޓު މަސްތުވާތަކެތީގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ. ޖަދުވަލު-2އަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ގޮތުގައި، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި. އެހެންވީމާ، މި 2 ގާނޫނުގައި ޖަދުވަލުގެ 2 ޖަދުވަލެއްގައި އިނުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެއަށް މި އިމްޕޯޓުކުރުމުގައި މިއީ އިންޖެކްޝަނަކީ ވެސް ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގެއް. ވީމާ، މި އިމްޕޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހުއްދަތައް ލިބުމުގައި ދަތިތަކެއް ދިމާވެފައި މި ވަނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ ސައިޑުން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރެވިއްޖެ މި ގާނޫނަށް މި އިސްލާހު ގެނައުމަށް. އެގޮތުން މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް ވެސް މި ގާނޫނުން މި ޖަދުވަލު-1 އިން މި މޯފިއާއިން ނުވަތަ މި ބޭހުގެ ނަން އުނިކޮށް ހަމައެކަނި ޖަދުވަލު-2އަށް ބަދަލުކޮށްދިނުމަށް އެދި 13 ޖުލައި 2025ގައި ވެސް ވާނީ ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައި. ދިސް އިޒް ހަމަ ވަރަށް ކްރިޓިކަލް މުހިއްމު ބާބެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މީގެން މުހިއްމުކަން ފީލްކުރާއިރުގައި މި ބޭސްވާން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ފެސިލިޓީސް ވެސް ހުރިނަމަވެސް. އެކަމަކު ވެސް ހަމަ ކުރިން ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ދެ ޖަދުވަލެއްގައި މި ބޭސް ހިމެނިފައިވާތީވެ، މިހާތަނަށް ހަމަ ޕްރޮސެސްކުރަން ވަރަށް ބޮޑުން ސަކަރާތްކުރުން މި ބޭސް ގެނައުމާއި އިމްޕޯޓުކުރުން، ލިބުމުގެ ދަތިތަކެއް ހުރިވޭ. އޭގެއިތުރުން އެއް ބާވަތް ނޫން އަދި ހަމަ ވަރަށް ގިނަ، މިސާލަކަށް އެޗް.އައި.ވީ.އާއި އަދި ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވާ ސައިކިއެޓްރިކް ބޭސްތަކާއި ވެސް ހަމަ ބޭސް ލިބުމުގެ ދަތިތަކެއް އެބަ އޮތް. އެހެންކަމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނަންބަރުވަން އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގައި، އެސްޓޮކް ހިފެހެއްޓޭ މި ކަހަލަ ކޮޓަގަރީތަކުގެ ޖެހޭ ލިބުމުގައި ވެސް ހިފެހެއްޓެވޭ. އެހެންކަމުން ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި މި ކަހަލަ ބޭސްތައް ލިބުމުގައި ސަޕްލައިޗެއިން މައްސަލަ ދިމާވޭ. އެއީ ހަރުދަނާކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ދަންނަވަނީ ގަވާއިދުތަކުގައި ކޮންމެވެސް ދު ސަރަހައްދުގައި ސްޓޮކް ހިފަހައްޓަން ދަންނަވާފަ؛ އެ ކޮން ދު ސަރަހައްދެއް؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ހެލްތް ކޮމިޝަނަރ އޮފް ... ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދޭ! ތަސްލީމާ އިނގޭތޯ. ކުޅުދުއްފުށި އަދި ހދ.އަތޮޅުގައި މިހާރު ދުވަމުންދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިއަށް ޗާޓަރުގައި އެބައިން ހދ.ގައި ސްޕެޝަލް ދެކަކީ ވަރަށް. އެކޮޅު އަދުގަނޑުވެރިންނަ އެބައިން އިންސްޓިޓިއުޝަން ލިބިގައި ނ.ގައި ވަރަށް ފަސޭ. ދެން މި ދެންނެވި ސްޕެޝަލިސްޓް ފުރުސަތު. މިއީ މިހާރު ފަށާ މި ފޭޒް-3ގެ ބިޑެއް ހުށަހެޅުމަށް ދޭ ކޮންކްރީޓުގައި އެ ހުށަހެޅުމަށް ދެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިގެންދަނީ. ދެން ސްޕެޝަލް ޑިޕާޓްމަންޓް، ކޮރިޑޯރުވަރުދަން ޑިޕާޓްމެންޓުގައި ވަރަށް ދަތި އިނގޭތޯ. ދެން މި މުޅި ދިރާސާގައި ފަށާ ވަރު ޕްރޮވިޝަނަލްކޮށްފައެވެ. ޗާޓަރުއަށް އަދި ޑިޕާޓްމަންޓް ފަށާ ވަރަށް ދަތި. ދެން މުސާރައިގެ ޢާންމުކޮށްގެ އިންޓަރނޭޝަނަލް އޮފީހުގެ، އެއަށް އިތުރު ބޮޑަށް ގެންދެވުނު މުސާރައިގެ ޢާންމުކޮށްގެ އިންޓަރނޭޝަނަލް އިތުރު ވަނީ ޕްރޮވިޝަނަލް ޓްރެއިނިންގ އިތުރު ބަހައިލީމަ ކުރަން އެބައިން. އެ ފަށާ ހަމަޖެހިގެން އިތުރު. އެކަމު މިހާރު ކޮންމެވެސް ދަތިފަސޭހަ ސްޕެޝަލް ޑިޕާޓްމަންޓް، ޗާޓަރުއަށް ބޮޑަށް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ދެއްކުން.

މަޖިލީހުގެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! މި ރައްޔިތުންގައި ވެސް ދިރާސާކުރި އެހެން ދުވަސްވަރު ވެސް ސްޕެޝަލް ޑިޕާޓްމަންޓް ދެ ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ ވެސް ދިރާސާކުރި. ދެން ރައްޔިތުންގެ މުއްދަތު ދުވަހުން މި ކޮންމެވެސް ހަމަހަމަ ކުރިއްޔާތޯ ހުރި ވެސް ކަމުގައި؟ އަދި މިހާރު މި އެކޮންމާނާގެ އެފަދަ ނިޒާމުވެރިޔާ ގާއިމުކުރައްވަން މަސައްކަތްކުރައްވާ ކުރައްވާތޯ؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ހައުސިންގ ލޭންޑް އެންޑް ޕަބްލިކް ޓްރާންސްޕޯޓް އަހްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ތަސްލީމާ އިނގޭތޯ. ފޭޒް-3ގެ ޕްރޮޖެކްޓް މި ދިރާސާވެސް އުނދަގޫކަމެއް، އެއީ ރިޔާސަތުގެ ހުށަހެޅުމަށް މި ސަރުކާރު ޕްރޮޖެކްޓް އިނގޭތޯ. އުނދަގޫކަމެއް، ގޮތް އަދި ރަށްދުވަސްވަރު މި ޕްރޮޖެކްޓުގައި އިތުރަށް ސްޕެޝަލް ޑިޕާޓްމަންޓް ހަމަޖެއްސުން ފުރުސަތު ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި. އެކަމަކު ހަމަޖެހުމުގެ ޖުމްލަ ވަޒީފާއަށް މި އުޅެނީ. އެ ޕްރޮޖެކްޓަށް ހަމަޖެހުމުގެ މި ހުށަހެޅުމަށް ދިރާސާކޮށް ނިންމާލައި ހުރި ޕަސް، ނިމުމަށް ހުރި ޕްރޮޖެކްޓް ބާކީވާ އިނގޭތޯ. އެކަމަކު މި ދަރުމަވަންތަ ހުށަހެޅުމަށް ހަމަޖެހުމުން މިހާރު ނުވަތަ ބޭނުމެއް، ސްޕެޝަލް ޑިޕާޓްމަންޓް، އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑިޕާޓްމަންޓް ނުވަތަ ބޭނުމެއް ނުކުރެވިގައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ބިލުތަކަށް ނަގައިފާނަން ވޯޓު ގަޑި. އެހެންވީމާ، ވޯޓު ގަޑިއަށްވުރެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދާނީ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، ގޮތުގަނޑުތަކަށް ފަސްކުރަމުންދާ މިރޭގެ ބިލުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން މި ނަގަނީ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

މަޑުވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ހަމަ ދެންމެ ކުރުކޮށް ސުވާލުކޮށްލާ މެދުވެރިކޮށް. ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ ކަންތައްތަކުގެ 13 ޖުލައި 2025ގައި މަޖިލީހަށް ފޮނުވި ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައި އިންނާނެ. މި ފުރުސަތުން ހުށަހެޅުން ފަހުން ފޮނުވި ވަގުތު ގިނަ ދުވަސްވެއްޖެ. ޕާޓީގެ 13 ޖުލައިއާ ހަމައަށް ފޮނުވާލުމަށް؟ ހަމަ އެއާއެއްޗެހި މި ކޮޅު ހުރިހާ ދުވަހުކު ދި ބޭނުމެއް ނުލިބިގެން ދަނޑުވަޅުގެ ގޮތުގަނޑުތަކާ ބެހޭގޮތުން ގޮތުގަނޑުތައް، އިންތިޚާބުގެ ގޮތުގަނޑުތައް އެ އިންތިޚާބުގެ ސަރަޙައްދު ކަމަކީ މި ގޮތުގަނޑު ޖާގަ އެމީހާ، ބަޔާންކުރަ ނަގައިބާ. ހަމަ ނަގާނެ ހަމަގައި ތިބި އެއްވެސް ކަމެއް ޖެހިގެން އޭގެ ބިމުގެ ހޯދުމާ ހިސާބުގެ ސުލޫކުގައި ވެސް އަދި ޖުމްހޫރީގެ ސުލޫކުގައި ވެސް؟ ހަމަ އެހެންވެ، މި ގޮތަށް ދުވަހުގެ ވެގެންތިބެމުންދާއިރު މި ކަމަށް އިސްލާމީ ބަރުގަ ޖެހޭ ކަމަށް މި ކަނޑައަޅައިފަ ވަރަށް އެހާ ފުރަގަސްކުރެވޭ. ކަމަކީ އެ އިސްލާމް ފަރާތެއްކަމަކީ؟

މީޑިއާގެ ފުރި އަށްޗެ ގެ ސަރުކާރު ޖުޑިޝަލް ގެދަށު ޖުޑިޝަލް ޙައްޤުގެ ގޮތުގައި ގުޅުންހުރި ކައުންސިލް އާއި މާރިޔާ ބަހައްޓައިގެން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢާއިލީ ބަޔަކުގެ ފަރާތުން މީޑިއާ ފުރި އަށްޗެ ގެ ސަރުކާރު ޖުޑިޝަލް ގެދަށު ޖުޑިޝަލް ކޮމިޓީގެ. އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނެނީ ކޮމިޓީގެ ބަލަހައްޓާ ސަރުކާރު މި ގުޅޭ އަދަދު ކުރިޔާތު ޖަލްސާތަކުން ހުށަހަޅާ. ހުށަހެޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޤާނޫނަކަށް އިސްލާހު ހަމަ ޖަލްސާތަކުގެ ޖަލްސާތަކެއް އެދިގެން ފުރުސަތެއް ހުށަހެޅިފައި ހިމެނޭ. މިއީ މިހާރު ވިސްނުން، ދަށު އަދި ފަހަރުގެ ހަމަ ހައްޔަރު ޢަދަދު މި ކުރި 2 ޖަދުވަލުގައި ހިމަނާ މި ބައިގެ ދުވަސްވަރު ބަދަލުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނެ ޖަދުވަލު އެއް ޖަދުވަލު-2ގައި ހިމާޔަ މިހި ގެއްލުން ޝަރީ އަދި ސުރާ، ހިފަޒަ ތަހުޒީބުގެ ހިމެނޭ. އެކަމަކު އެ ބައިވެރިން މި ވިޔަފާރި ޖަދުވަލު-1ގައި ހިމާޔަ ހައްޤު އިޖު މީ ސުލޫކުގެ ވެރި. އެހެންވީމާ، ދެކެން މަސްއޫލިއްޔަތު މި ހައްޤު. އެހެންވީމާ، އެއީ ބިޑަން ހިފަޒަ ދަރަނި ހިމެނޭ. އެހެންވީމާ، އެ ހަމަ ބަދަލުކުރަނީ ޖެހެނީ. ދެން މި ރިޕޯޓްބެހޭ ހަމަ ހައްޤު އޭނާގެ އިޙުތިރާމުގެ ދަރަނި ބަދަލުކުރަން. ދެން އަނެއްކާ ހަމަ މި އަހަރުގެ ފުރުސަތުތަކެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާ

ރިމައިންޑަރއެއް ފޮނުވާ ހަމަ ޑޮކިއުމަންޓްސްޓޭޓަސް އޭޕީއައި ހަމަ އޯ.ޓީ.ޕީ ޖެނެރޭޓްކުރައިވަނީ އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެ ފަހުން ފޫން، ޗެކުލައި އަޅުގަނޑު އަޕްޑޭޓު ލޯންޗްކޮށް ހަމަހަމަ ނުވި. ހަމަ އޭގެ ފަހުން ފޮނުވާ ހަމަ އޯ.ޓީ.ޕީ މިދި ހަމަ އެޕްލިކޭޝަން ގޮސްސިފައިވާފަ ފަރާތް ފުރިހަމަ ކަމުގައި. އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާ ހަމަ ގޮތުގެ ދަތިކަން ވެސް މި ބަޔަށް ފަރާތް ފުރިހަމަ ބޭކާރު އިނގޭތޯ. ހަމަ މި ކޮންމެ ސަބަބަކާ އާދައިގެ ގޮތުން ބޭނުންކުރާ ބޭކާރު މިއީ. އެހެންވީމާ، މިދި ހަމަ ހުރިހާ ބޭފުޅަކު ގަވާއިދުގައި އެހެން އޮންނަ ހަމަ ހިނގަނީ ކިހިނެއް ވެސް އިނގޭތޯ. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިދަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިދު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ އެބަ އުޅޭ ދެތިން ސުވާލު. ފުރަތަމަ ސުވާލު ބޭނުން ފާހަގަން ނިންމައިލީމަ. މިއީ ހަމަ މުހިންމު ބޭނުމެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، މި ބޭފުޅުން ފޮނުވާ އެބަ ވިދާޅުވޭ މި ކަމުގައި، މި ޕްރޮސެސް ތެރެއިން މިކަހަލަ ހުރި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީން، މި ކޮމިޓީން ބައްދަލުކުރެއްވީމަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ސުވާލަކީ މި ބޭސް، ޕްރިވެންޝަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އޮތީ 6 އެޕްރީލުގައި ލިޔެފައި. މި ވިދާޅުވެސް ގަވާއިދު އިސްލާހު ގެނެސް، ހަމަ ކުރިން ފޮނުވާ އޮންނަ ގޮތުން އެއީ ވަސީލަތްތަކާއި ބެހޭ ގޮތުންނެވެ. ދެން މިހާރު އެ ތި 2 މާއްދާ ފޮނުވާ ހަމަ އިން ގޮތަށް އިންނާނެ. މީގެ ކުރީގައި ލިބުމުން އަދި އެއްޗެހި މިހާރު ދަތިވެގެން މި އުޅެނީ ކިއްވެގެންތޯ؟ މި ކުރީގައި ފޮނުވާ ހަމަ ދަތިވީތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދެކުރިން އަދި ޕްރިވެންޝަން ނުން މިއީ. 6 އެޕްރީލްގައި އައީ މިހާރަކަން އަހަރެއް އެ ބޭސް ނުލިބޭ ކަމަށް. އެ އެއް ސަރވިސްކޮށްދިނުމާ ވަރަށް ރަނގަޅު.

މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ޗީފް އިންސްޕެކްޓަރ ޖެނެރަލް ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރެންސިކްސް އާއިޝަތު މުބާރަކު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އާދެ! އާއިޝަތު މުބާރަކު އިނގޭތޯ، ޗީފް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސް. އެއް އިންޓެގްރޭޝަނުގައި ފޮނުވާ މި ބޭސްއެއް ސޮފްޓްބޭސް އިނގޭތޯ. މި ބޭނުމުގެ ފާހަގަކޮށްލެވުނު ކަންކަމުގެ އެ ވިދާޅުވަނީ އެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓަރސް ޑޭޓާސެންޓަރ ފޮނުވާ

އެބަހުރި އިންޝާﷲ. އެ އެއް ނުލިބޭ ވާހަކަ ކަންނޭނގެ އެކަމަކު އެ ހަމަޖެހިލަނީ ކަމަކީ. މި ބާރުގެ އެއްއިރުގައި ވެސް ނުވެންނާނެ ރާއްޖެއަކަށް އިންޝާﷲ. ހަމަ ގާނޫނުގައި މިހެން އެއްޗެއް ހަމަ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ނުލިބޭނެ ދެއްކީ. އެތައްބައެއް ނުކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، މި ބާރުގެ އެއް އިރަކު ވެސް ނިންމާނެ ހަމަ ގޮތަކަށް ގޮވާކަށެއް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޢިޒާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޖުޑިޝަލްގައި ހުރި ޓީ ވަކި ބާރެއް ނޫން، އެ ކަމަށް ބޭނުންވާ ބޭސްތަކެއް ގެނައުމުގައި މިއަދަކަށް އަހަރެން ދަރިވަރުން ހުންނަ ކަމަށް. އެހެން، މިގެ ހިސާބުތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރެވޭނެ ބަދަލުތަކުން، ސަރުކާރުގެ މި ބޭސް އެތަކެއް ކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ވެސް ބަދަލުތައް ގެނައި. ގެނެސް އަޅުން އަނބުރާ އެ ކުރިގެ އެ މިހުންނަން އަޅުން ވެސް ހަމަ ވެސް ކަނޑަ ޖެހުނު އަދިއްޔަ ޖަރީމާތަކުން އެ ބޭސް ގެންނަ. ސަރުކާރުން ގެންނަ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު އިސްތިހާރުގެ ސިޔާސަތު ބަދަލުކުރުން ބޭނުންވާ. މި ހާލަތުގައި، ޢާއްމު ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުން، ޚާއްޞަކޮށް ބަޔަކުގެ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ. އެ ބޭނުން ކުރުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަތުރަ ސަލާމަތް، މި ތަޢުލީމީ ބޭސް ކޮށްލަން. މި ވަރަށް ހިސާބުން އެހެންނަމަވެސް ޚިދުމަތްތަކަށް ގޮސް މިކަމުގައި 2 ވަރަށް އަޅުގަނޑު ބާރު ޢަމަލު. ޖުޑިޝަލްގައި އަޅު ބަޔާ ކުރިއަށްދާނެ ސިޔާސަތު ބަދަލުކޮށް ހިމެނޭގައި ނުވަތަ ވިޔަފާރިއާ މި ޖުޑިޝަލް ހުށަހެޅި ޚާއްޞަކޮށް ބައެއްދާދުވަސް ބަދަލުކޮށްފައި 4 ސަރުކާރުތަކުގައި ސިޔާސަތުތަކުން މި ކަމަށް ބަދަލުތަކެއް ހުށަހެޅުމާއި ވަކިވަކި ސިޔާސަތުތަކެއް. މިކަމާ ބޭނު ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން މިނިސްޓްރީއާ ސަރުކާރުތަކުން. ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން މިނިސްޓްރީގެ ޚިޔާލާ ކަނޑައެޅުމަށް، ކަރަން ހިއްސާކުރަނީ ކަމެއް ނޫނޭ ސިޔާސަތުތަކުގެ ބަދަލުގައި ބަދަލު ދެއްވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން، މި ބާރުގެންނަވާ މިކަމުގައި މި ހަމަގައިމުވެސް ސިފައި ދާއިރާގައި އެއްމެފަހުގެ ނިޔާ ބޭރުން. އެހެންވީމާ، މިގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ނުހަނު އެއްވެސް ވަރަކަށް ނެތް. ސިފައިން ބަދަލު ކަމަކަށް މިކަމަށް ބަދަލު ސިޔާސަތުގެ ބަދަލުގައި ހުށަހަޅާ ވަކި ތަކެއްގައި އެ ނުރުހުމުން، ދެން ކަމުދާ، ދެން ހިއްސާވަނީ ކަމެއް ނޫން ކަމަށް އެދިފަރާތް މިނިސްޓްރީގެ އިޞްލާޙުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަވޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކަރުވަރުގެ ވާހަކަދެއްކި އަޅުގަނޑު ދެކޮޅަށް ސިފައިން.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްގެ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރު އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް މަސައްކަތާއި އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަސައްކަތާ އިންޝާﷲ. އަޅުގަނޑުމެން އެއްބާރުލުމަކީ ވެސް ނުނިމޭނެ އެދިފަރާތްތަކުން ވިޔަފާރި އެއްކޮށްގެން ޢަމަލުކޮށް ދެކެން. ދެން މިކަމު ވެސް އަސްލުގައި ސިފައިން ޚާއްޞަކޮށް ފަރާތްތަކެއްގައި ކުރަން ބައެއް ޖިނާއީ ޝަރީޢަތް މި ކުރިން އެއްކޮށް ދެވޭ އެއް މަސައްކަތުގައި އެކަމަކު ޖަރީމާތަކާ ސަރުކާރުން ގޮތަށް އިންޝާﷲ. މިސާލަކަށް އެޖެންޑާ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންތަނުގައި ދާ ޚިދުމަތް ސިއްރީ ދެން. އެބަވޭ އެއްޗެއް ވިދާޅުވި ކަމުގައި ބަދަލުކުރި ސެންޓަރއަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައެއް އިންނަ މި ކުރަމުންދިޔުމުގައި ހުރިއްޔާ ފެންސޮރުގައި ކުރިންނަށް ޓްރެއިނިންގެ އަރިހު މި
ސަޕްލައި ސިޓީ ހިސާބުގައި ދެއްކުމަށް ސިޓީ ގަނެވެން. އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅޭ ކުރިނަގާ ދިރާސާކުރި ކުރިއަށް
ބައްޔާ ދިރިއުޅޭ ސަޕްލައި ހުރުމަކީ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ދިރިއުޅޭ ސަޕްލައިކުރުމުގައި ހުރި ބައެއް
ޕްރޮސެސް ކުރިއަށްދާއިރު، އެ މީހުން ފެނޭ އެ ސަޕްލައި ފިހާރަތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެން
ދިރިއުޅޭ ސަޕްލައިކުރުމުގައި އިންނަނީ އެއީ އެ ސަޕްލައިކުރާ ނަމަ ދޫކުރީ. ބިލަށް އެ ސަޕްލައި ދެން ފަރާތްތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅޭ ކަމަށް ފަރާތްތަކަށް ނޫނީތޯ. މިހާރު ސަޕްލައިކުރާ އެސްޓީއޯގެ އިނގިރޭސި. ސަޕްލައިކުރާ
އެސްޓީއޯގެ އަސްލުގައި ދިރިއުޅޭ ކަނޑައެޅޭ ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުން އެސްޓީއޯ ސަޕްލައިކުރުން. އެހެންވީމާ، މި ފަހުން
ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްސަ ގޮތުގައި އިން ސިޓީއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އިނގޭތޯ ޖަވާބު
އަޅުގަނޑުމެން އެ ކުއްޖަކަށް ވަކިވަކި ހަރަދުތަކުގެ ފަރާތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަކި އެސްޓީއޯމެން ހަމައެކޭ، އެ ހަމަ
ކަމެއް ބޮޑެތިގައި ރާއްޖެގައި އެބަ އިންނަ މި ބޭނުން ސަޕްލައިކުރާ އެސްޓީއޯ ކުންފުނިން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން އެސްޓީއޯ މިނިސްޓްރީއަށް ސަޕްލައި ފޯނު އަސްލު ދިރިއުޅޭކަމަށް ކުންފުނިތަކަށް، ޝުކުރިއްޔާ
ދިރިއުޅޭ ކަމަށް ކަލާމް ބަޔަން. އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅޭ ކުރުމާ ބައިވެރި، ސިޓީގެ ހިދުމަތް ބައްލަވާ ފަރާތުގެ
މިކަން ކުރާ ކަމަށް ވަނީ އެ ދިރިއުޅޭ ކުރަނީ ބައެއް ފުރަތަމަ އިނގިރޭސި. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ނޫނީ އެ މީހުން ކުރިން ކުންފުނިން ކައިރި، ބަދަލުގައި ދެއްވިފަހުން ސިޓީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކުރިންގެ އެ
ވިސްނާވާ އެއްކޮޅު. އެކަމަކު އެސްޓީއޯ ސަރުކާރަށް، މި ދުރުކުރުމުން އެސްޓީއޯ ކުންފުނި ޖަވާބަކަށް އެކަމަށް ބޭނުންކަން
ނުލިބޭ. އެކަމަކު ސަޕްލައި ނޭޅި ކުރިން ބޭނުންވާ ވަކިޖެހޭ ހިދުމަތްތައް ދެއްވަން ދިރިއުޅޭ ހަދަބަހައްޓަން.
ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނުލިބޭ އެހެން ސަޕްލައިކުރާ ކުރިން، ޝުކުރިއްޔާ ސަޕްލައި ސިޓީގެ ކުރިން. އެހެން ދަތިކަމާކަން
ނުލިބޭ. ސަޕްލައި ސިޓީއަށް ފަހުގެ ކަމަކީ ވަކިވަކި ސިޓީގެ އެސްޓީއޯ ކުންފުނިން ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުން ގޮތުގައި
އިންނަނީވެސް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން ބޭސް ލިބުމުގެ ދަތިކަމުގައި ދެ ހާލަތެއް އެބަ އޮތް. އެއް ކަމަކީ، ރާއްޖެއަށް ބޭސް، ޚާއްސަ އިމްޕޯޓް
ބޭނުންވާ ކުރިންނަން ބޭސް ނުލިބުން، އެއީ އެއް ކުރެއްސަވާ. ނަމަ އާދޭ އެ ކުރެއްސެވުމުގެ ތެރޭގައި ވަކި ކުރެއްސެވުމެއް
ގޮތުގައި އެބަ އޮތް ޚާއްސަކޮށް ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކަށް މި ބޭސް ސަޕްލައިކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް ހުރި

ކަމަށް. ދެން ގިނަ ތަންތަނުގައި އެބަހުރި މިހާރު ހުރިހާ ތަނެއްހެން އެސް.ޓީ.އޯ ބޭސްފިހާރަތަކެއް ވެސް ހުޅުވައި، ސަރުކާރު ބޭސްފިހާރަ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި އާންމު އަސާސީ ބޭސްތަކެއް ވެސް އެ ތަންތަނަށް ސަޕްލައިކުރުމުގައި އުނދަގޫތަކެއް އެބަހުރި، އެ ލިބުމުގައި ދަތިއުޅުން އެ ޝަކުވާ އައީ. އެހެން އޮންނަ އިރު ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ކުދިންނަށް ހާއްސަ ގޮތެއްގައި އެ ބޭސް ޕްރިސްކްރައިބްކުރެވިފައިވާ އެއްވެސް ކަހަލަ އެއްބާރުލުމެއް ނުވަތަ އިތުރު ތަކްލީފު ގޮތެއް އެބަ ގެންގުޅުއްވަންޖެހޭތޯ؟

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ޗީފް ފާމަސިސްޓް ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

ޝަރީފާ، އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ އިނގޭތޯ، ރަޖިސްޓަރ ބޭސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަމައެކަނި ސަރުކާރުން ބޭސް ނޫން، ހުރިހާ ބޭސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް އެކި ހަމަ ރެފަރެންސްތަކުން ހުރޭ. ދެން ސަރުކާރު ބޭހަކީ އާންމުކޮށް އަގުގަނޑުވެރިން މި ބޭނުންކުރާ، މިސާލަކަށް އެން.ސީ.ޑީ.ސްއަށް ބޭނުންކުރާ ބަޔަކަށް ކޮންސްޓިޕޭޝަން ވިޓަމިން ތަކެއްޗާއި މަދު ބޭސްތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ބޭސްތައް ޕްރައިމަރީ ހެލްތްކެއާގައި ކޮންޓްރޯލް ސަޕްލައި ކުރުމުގައި ވެސް އެބަހުރި ޗެލެންޖަސްތަކެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން، މިސާލަކަށް ސަޕްލައިޗެއިން ނުވަތަ މި ބޭސްތަކުގެ ކޯޑިނޭޝަނުގައި މި އޮންނަނީ އެސެންޝަލް މެޑިސިންސް ލިސްޓް ކޮށްފައި، އެ އެސެންޝަލް މެޑިސިންސް ލިސްޓުގައި ހުންނަ ހުރިހާ ބޭސްތަކަކީ އެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ފެސިލިޓީތަކުގައި ނުވަތަ ފާމަސީ ލެވެލްގައި އެވެއިލަބަލް ކުރަންޖެހޭ އެއްޗެއް ގޮތަށް ދެން ޓްރީޓްކުރަނީ. ދެން މިވަގުތު، މި އަހަރުގެ މިހާތަނަށް އެސެންޝަލް މެޑިސިންސް ލިސްޓުގައި ހިމެނޭ 5 ބޭސް ފިޔަވާ އެހެން ހުރިހާ ބޭސް މިވަގުތު އެސް.ޓީ.އޯއިން އެބަވާ ރަޖިސްޓަރ އޮތޯރައިޒްކޮށްފައި. އެ 5 ބޭހަކީ ދުނިޔޭގައި ވެސް ދަތިކަން ހުރި 5 ބޭހަކަށްވާތީވެ، އެ 5 ބޭސް އަދިވެސް އެސް.ޓީ.އޯއިން ހަމަ ވަރަށް މަސައްކަތްކުރައްވާ. އެކަމަކު ވެސް އަހަރެ ޕްރޮކިއަރކުރެވޭ، މި ސަޕްލަޔަރުން ފަރާތެއް ނުލިބިގެން މިވަނީ. ދެން ބޭސް އިމްޕޯޓްކުރާ ފަރާތްތަކުގައި، ފާމަސީތަކުން ސަޕްލަޔަރުންގެން ނުވަތަ ފާމަސީތަކާ ހަމައަށް ރިކޮމެންޑްކުރާނެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު ނުވަތަ އެމް.އެފް.ޑީ.އޭއިން ޑިސްޓްރިބިއުޓަރ އިންފޯމް މަސައްކަތްކުރައްވާ ނޫން. އެކަމަކު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި އެސް.ޓީ.އޯއާ އެކީގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެސް.ޓީ.އޯއިން ޓެންޑަރުކޮށް މި ބޭސްތައް ގެނެސް، ފާމަސީތަކުގައި އަދި ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި އެވެއިލަބަލްކޮށްދެނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓިނިއުއަސްކޮށް މޮނިޓަރކުރަން މި ކަންކަމުގައި، ފާމަސީތަކާއި އަދި ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި މި ބޭސްތައް އެވެއިލަބަލިޓީ މޮނިޓަރކުރަނީ. އެކަމަކު ހަމައެކަނި ސަޕްލައިގައި ޑިމާންޑާ ދާޚިލުވާ ފާމަސީތަކުން، އެސް.ޓީ.އޯގައި ހުންނަ ބައެއް ކޮމިއުނިކޭޝަނުގެ ތެރޭގައި، މިސާލަކަށް، ބޭހެއް ހުސްވާ ވަގުތު އެ ބާރުލުންދަނީ

އެބަހުރި ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި މިސާލަކަށް ކާޑިއަން ބޭނުންވާ ސްޓޮކް ނުލިބިގެން ވެސް ބޭސް އެތެރެ ނުކުރެވޭ ހާލަތްތަކެއް އައިސްފައި. ކަހަލަ ހާލަތްތަކުގައި ބޭސް ނުލިބުމުގެ އިންޓަރަޕްޝަން ނުވޭ އައިސްފައިން. އެކަމަކު އެސް.ޓީ.އޯއިން މިވަގުތު، ހާއްސަކޮށް މި އަހަރުގެ ކުރީކޮޅުގައި ތަރުތީބުގައި ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭސް ނުލިބުމުގެ ދަތިތައް ދިމާވުމަށްފަހުގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އަދި އެސް.ޓީ.އޯ. ގުޅިގެން މި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގައި މިހާރު ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭރުގެ އިތުރުވެސް އިންޝުއަރެންސްކުރުވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑުމެން ޔަގީންކޮށްފައިވޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރު ސުވާލު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު، އެއް ބޭނުން ގެނައުމުގައި ގޮތުން ހުރަހެއް ހުރި ކަމަށް ވިދާޅުވި. ދެން ހުރި ބޭސްތަކަށް މި ލިބުމުގައި މިހާރު ހާލަތުގެ ކުރިއަރުވުމެއް، ހާއްސަ އިރުވަރު ބޭނުންވާ ބައި އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެއް ބައެއްގެ ގޮތުން ހުރަހެއް އެބަ ހުއްޖޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް، އެއީ ކިހިން ވެސް ނުލިބޭ ބައެއް. އެ ބޭސް ނުލިބިގެންނުވެ ބޮޑަށް މި ޕެޓިޝަނުގައި ބޮޑަށް މަސައްކަތް މި ކުރީ ހާއްސަ އިރުވަރު ބޭނުންވާ ބޭސްތަކަށް ނުލިބޭ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑަށް، މިކަމުގެ މިހާރު ހާއްސަ އިރުވަރު ކިހިނެއްތޯ؟

މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ފާމަސޫޓިކަލްސް އާއިޝަތު ޝަހީދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޕެޓިޝަނުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ އެހެން ބައެއް ވެސް ނުލިބޭނެ ފާހަގަކުރައްވާފައިވޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މި މިޓިންގއަށް އައުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިމްޕޯޓް ޑޭޓާއިން ނަގައިލި އިރު ވެސް ހާއްސަގައި ހަމަ މާކެޓުގައި އެބަހުރި އެ ބޭސްގެ ވެސް ރަނގަޅު ސްޓޮކްތައް ހާއްސަކޮށް އެތެރެކުރެވިފައި. އެކަމަކު އެމް.އެފް.ޑީ.އޭއަށް މިވަގުތު ޕޮލިސީ ހަމައެކަނި ހާއްސަކުރަން އިމްޕޯޓް ވާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން މި ޑޭޓާ ނަގަނީ. ދެން ފާމަސީ ރިޓެއިލްތަކުގައި އަދި ހޯލްސޭލް ފާމަސީތަކުގައި، އެ ސްޓޮކް ބެލެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން އަދި އެމް.އެފް.ޑީ.އޭއިން ލިބިފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ މިސާލަކަށް ވަކި ފާމަސީއެއްގައި އެ ބައެއް އެވައިލަބަލްޓީ ނުވަތަ ނޯންނާތީ މިވަގުތު ދަންނަވާކަށް. އެކަމަކު އިމްޕޯޓަރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑޭޓާއިން ދައްކާ. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ވަކި ބައެއް ފާމަސީތަކުގައި ނެތިދާނެ އެ ފާމަސީގައި އިން ދެ ބަޔަކަށް ބަލާއިރުގައި އެއް ބައިގެ ގޮތުންގައި އުނދަގޫވެއް

ހުރިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބުރި ނުކުރެވޭ ބާރެއް. އަނެއް ބޭސް މިވަގުތު ވެސް ރާއްޖޭގެ މާކެޓުގައި ހުރިކަން އަދި ރާއްޖޭގެ މާކެޓަށް ވަދެފައިވާކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓީމުއިން ފެނޭ.

ރިޕާސަޓުން ވާހަކަދެއްކުން:

އާދޭ! މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަރުޒޫގަށް.

ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަރުޒޫގު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ބޭހާ ގުޅޭ ސުވާލެއް އިސްކުރީ. ދެން ދީ ބޭރުން މި ޕެޓިޝަންގައި ވިދާޅުވިގޮތަށް. ދެން އުޅެނީ މި ބޭފުޅުންނަށް އުނގެނިގެންވާ ނުހަނު ހިމެނެނީ އަދި އޭސީ.އައިސް.ޖޭ ކުރިން އަންގުވާން މި ބޭނުންކުރަނީ ކޮން ބޭސްތަކެއްކަން. އެ ބޭސްތައް ރާއްޖޭގައި އުފައްދަބަލާނީ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލު.

މާފުށިވެސް ދުވެ އެންމެ ދެރަވީ ޑޮކްޓަރުގެ ބިރުވެރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައި ހާއިޝަތު ޝަފީގާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް އަދި ރާއްޖޭގެ ސްޓޭންޑަރޑް ޖެނެރިކްމަންޖި ގައިޑްލައިނެއް ފާސްކުރުމަށްފަހު ވަކި އުސޫލަކުން މިސާލަކަށް ޖެނެރިކް ނަންބަރު މިވަނީ ޑޮކްޓަރުން. ފާސްކޮށްގެން ޖެނެރިކް މަރުކަޒީ މިއާ. ސްޓޭންޑަރޑް ޖެނެރިކް މިއާ. އެހެނިހެން ބްރޭންޑް ނަމުގައި ޖެނެރިކްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންކުރަނީ ގިނަ ބައެއް. މިސާލަކަށް ޖެނެރިކް ބޭނުމަކީ ސްޓޭޓް ރެކޮމެންޑް ކުރާ ބޭސްތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަމުގައި. އެނޫން ބަޔަކު ސްޓޭޓުގެ ބޭނުމެއް. ރާއްޖޭގައި ބޭސްތަކުގެ އަގުތަކަށް. މިސާލަކަށް ޖެނެރިކް ބޭސްތައް ރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރާ ބޮޑު އަދި ރާއްޖޭގެ ބޭނުންތަކަށް ސަޕްލައިކުރާ ސަޕްލައިއަރުން ބޮޑުފުޅު ކަމެއް އިނގޭ.

އެކަމަކު ބާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުރި އެކްސެސްސަޕްލައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ މި ޖެނެރިކް ބޭސް ބްރޭންޑްތަކަށް ވަކިކަނޑައަޅާފައި ހުރި ބޭސްތައް ބަލަން. ދެން ގުޅިގެން މަރުކަޒު ނުވަތަ އެ ބްރޭންޑް ފާމަސީތަކުން އެ ސަރުކާރުން ފުރިހަމައަށް ފާމަސިއާ ހަމައަށް ނުދަނީ، ނުވާނީ ކަމެއް ބަލާ ނުވަތަ އަދި ކަމެއް އަޅުގަނޑު ކުރުމަށް ދެކެން.

އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްސަލައަކީ ބޭސްތަކުގެ ސަޕްލައިކުރާ ރަށްތަކުގައި މަދުކަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުން ހުރިހާ ބޭސް ހިފެހެއްޓުމަށް މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ ދަނޑުތަކުގައި ހުރިހާ ބޭސް ވިއްކާ ފިހާރަތައް.

ސޯޝަލް މީޑިއާގައި އޭރު ފާހަގަކުރައްވާ، ސައިކޯޓްރޮޕިކް ބައެއް ބޭސްފަރާ، ނަފުސާނީ ބަލިތަކަށް ބޭނުންކުރާ ބޭސްފަރާ ނުލިބޭކަން. އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ހުރި އިކްސަސައިޒްއް އޮންނާން ރާއްޖޭގައި މި އާންމުގޮތެއްގައި ނަފުސާނީ ބަލިތަކަށް ޒިޔާދަކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ބޭސްފަރާ ރާއްޖޭގެ މާކެޓުން ހިފާލަވަރަކާތްތަކާ ވަރުގަދައިވަނީ. ހަމަ ފުދޭވަރަކަށް ބޭސް ސަޕްލައި، ރާއްޖޭގެ މި ވަގުތު ޑިމާންޑާ ބަރާބަރަށް ހަމަ ރައްކަވެ ސަޕްލައިވެ އަދި މާކެޓުން ވަރުގަދައިވާން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. އެކަމަކު އެ ރިޕޯޓް އެންމެފަހުގެ ނަފުސާ މި ޕްރޮސެސްގެ ސަރަހަށް ރިޕޯޓުމުގައި ކޮބައިކަމެއް ހުރި މަސައްކަތަކީ، އެއީ އަސްލު ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުން މި ބޭސް އެތެރެކުރާ ފާމަސީތަކާ އާންނަ ކޮމިއުނިކޭޝަން މަސައްކަތެއް ކުރެވޭ ނުވަތަ އެ ބޭނުންވާ ޑޭޓާ ޕްރޮވައިޑުކުރަން، އެ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުން ފާމަސީތަކުން ދެއްކޭ އިންޑެކްސް އެ ބޭނުންވުން ބޭނުންވާ ބޭރާ، މިސާލަކަށް ބޭނުންވަނީ ކޮން ބޭސްތަކެއް، ކޮން ކުއަންޓިޓީއެއްކަން. އެ ފޮލޯއަޕް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނަ މައުލޫމާތެއް ނެތް.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަރުޒޫގު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިހާރު ބަލިވުމަށް ބަލިމީހާއަކަށް ދެއްވާފައި ނުވާން ރާއްޖޭގެ ބޭކާރުން އެ ބޭސްފަރާ އޮތްކަމަކީ. އެ ބޭފުޅުންނަށް ދެއްވާފައި ބޭސްފިހާރައިން އެ ބޭސް ލިބެންހުރި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މި ބޭފުޅުން ނުލިބޭ ދެން ހުރިހާ މި ފާމަސީ ތަކެއް ރަޖިސްޓަރީ އޮންލައިނާ ވެސް. ކޮން ބައެއްގެ ޖެނެރިކް މި ދަރަނިވެ މަޢުލޫމާތު ބަލައި ހުރިތޯ؟ މި ބޭފުޅާ ދެންމެ މި ވިދާޅުވި ގޮތުން ވެސް އެބަ ހުރޭ މި ބޭފުޅުންނަކަށް ވެސް ނުހުރޭތަކަން އަސްލު ބޭސް ފިހާރަތަކުން އެ ބޭސް ލިބެނުހުރި ކަމެއް. އިމަޖެންސީ ބޭޒިން ރާއްޖެއަކަށް އެއްޗެއްގައި ހުރިކަން އެހީތޯ. މި ޕެޓިޝަނަކަށް ބަލައިލިޔާ އެއަށް އެހީ މި ބޭފުޅުންނަކަށް މި ބޭރަށް ނުލިބޭނެ. އެއީ ނުލީވާ، ކޮންބައެއްގެ ޖެނެރިކް މި ބޭސް ބޭސް ފިހާރަތަކުން ލިބޭކަން ހަމަ ޔަގީން ކުރުމަށް.

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ފާމަސިއުޓިކަލްސް އާއިޝަތު ޝަރީފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އެއީ ބޭސް ފިހާރަތަކާއި، ހަމަ ހޯލްސޭލަރުން ބޭސް އެތެރެކުރުމުގެ ލައިސަންސް ފިހާރަތަކުގައި. އެކަމަކު މިސާލަކަށް ސައިކޯޓްރޮޕިކް އިންޓަރނޭޝަނަލީ މި ފަދަ ދެން މިސާލަކަށް ޑްރަގްއިރާދީ ކުރަނިކޯ ކޮންޓްރޯލް ދެއްކެ. އެ ކޮންޓްރޯލްސްގެ ސައިކޯޓްރޮޕިކް ވަކިން ހިމެނެނީ. ފާމަސީއަށް އެހެން ލައިސަންސް ކެޓަގަރީ އިމްޕޯޓްކުރަން ފުރުސަތު ދެވެނީ ހުރި ބައެއް އަދަދަކަށް ޕާމިޓް ދޫކޮށްގެން. އެކަމަކު ސަރަހައްދީ ބޭރަށް ނުވަތަ ވަކި ޑިސްޓްރިބިއުޝަން ޢަދަދެއް ފާހަގަކޮށްފައި، އަދަދަށް ކޮޓާއެއް ދީފައި މި

އާންސަރުކޮށްދެނީ އެސެންޝަލް މެޑިސިން ލިސްޓުގައި ހިމެނޭ ބޭސްތަކަށް އަގުކަނޑާ މި ރެގިއުލޭޓަރީ. މިސާލަކަށް ބޭސް ނުލިބޭ ކަމަށް މިހާރު މާނަކަނޑައެޅުން، އެ މިހާ ބޭނުންވާ ބޭރުގެ ނުލިބުމަކީ ވެސް ބޭސް ނުލިބުން ކަމަށް އެ މީހަކަށް ފެނޭނެ ދުއްތޯ؟ އެކަމަކު އަނެއް އޭގެ މާނައެއް ނޫން އެ ބޭސް ރާއްޖޭގައި އުފައްދާފައެއް ނޫން، މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގައި އެއް ބޭހެއްގެ، އެއް ޖަނަރިކެއްގެ 15 ބްރޭންޑެއް އެބައުޅޭ. މިސާލަކަށް ފެނާޅު އެ ޕެރަސިޓަމޯލް، ވަކި ސަޕްލަޔަރު ބްރޭންޑެއް ބޭނުންކުރައްވަތީ އެ ބްރޭންޑް ނުލިބުނީ ކަމަށް. އެހެންވީމާ...

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަޒާން މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަދި ދެ ސުވާލު އެބަ އޮތް އިނގޭތޯ. މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ސުވާލުތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ސުވާލަކަށް ދެއްވި ޖަވާބުގައި އެބަ އޮތް މި ތެރަޕިއުޓިކާއި މި ކަންތައްތައް ސަރުކާރުން އަތޮޅުތެރޭގައި މި ހިދުމަތް ފުރުޞަތު ބޭނުންވާ ކަންކަން މިހާރު ދަނީ ކުރެވެމުންނޭ. ކޮންކަމެއް ކުރެވެމުންދަނީ؟ ކޮމްޕޮނަންޓާތޯ ފުރަން ޓެސްޓްކުރަނީ؟ ކޮންލެވެލްސްތަކެއްގެ ތަފުސީލެއް ދެވިދާނެތޯ ބަޔާންކުރައްވައިފި، ކޮންދުވަހަކުތޯ ފޮނުވީ އެގޮތް.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ކޮމިޝަނަރު އޮފް ކޮލިޓީ އެޝުއަރަންސް ތަސްނީމާ އުމްރާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސައިކިއާޓްރީ، ސްޕީޗް، އޮކިއުޕޭޝަނަލް، ފިޒިއޮތެރަޕީ، ސައިކޮލޮޖީ، މި އެއްޗެހި މިހިރީ. ދެން އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެބައިން ފިޒިއޮތެރަޕީ، މި ވަގުތު ސ. އަތޮޅުގައި ފިޒިއޮތެރަޕިސްޓެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، ސ. އަތޮޅުގައި ފިޒިއޮތެރަޕިސްޓާއި، ސައިކިއާޓްރިސްޓާއި، ސްޕީޗް ތެރަޕިސްޓާ ފުރުމުގެ ހަމަ ޕްލޭސްމަންޓުވި، އެއަށް ބަޖެޓު އެއްކޮށް ހޯދައި އެކަން ކޮންފަރމްވި. އޭގެ އިތުރުން ހަމަ ކާނިދޫ، މާފުށިގައި ވެސް އެބައިން ފިޒިއޮތެރަޕީ ފުރުޞަތު ޕްރޮފެޝަނަލްތައް. ދެން ސްޕީޗް ތެރަޕީ ވެސް އޭގެ އިތުރުން މިހާރު ހއ. ގައި މިހާރު ގޮނޑުސްވައި ވެސް އެ ފުރުޞަތު އަނގައިލަން. އެކަމަކު ސްޕީޗް ތެރަޕީ ވެސް އިތުރުން އެހެން ކަންކަމުގައި ފުރުޞަތު އިނީ ޕްރޮފެޝަނަލްތައް. އޭގެ ޖޮބްޓައިޓަލް އަޅުގަނޑަކަށް މި ވަގުތު ދަމުންދާތަކެއް ނުވެއް ގެންނަން ކޮމްޕެންސޭޝަން އެ އެއްކޮޅިގައި ހުރިޔޭ. އެހެންވީމާ، ސްޓްރެޓީޖިކް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްލޭން ޓީމުގެ ކޮންކޮނަން މި ހުރި މި ބައިތައް ހާލަތު. ޓީމުގެ ކޮންކޮނަށް ޑިސިޕްލިނަރީ ކޮންސެޕްޓެއް މި ބަލާ ކޮންކޮން. އެއީ ރިފަރަލް މެކޭނިޒަމް ފަސޭހަކޮށް އެ ކޮންކޮންގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އެ ކޮންކޮންގެ އިތުރުން ދެން އަސާސަކާ ވެސް ޕްލޭން ކުރާއިރުގައި ބަޖެޓަށް މިހުންނަން ދަތުރުކުރުމުގެ އެ ޚިދުމަތްތަކާއި، އެ ހިދުމަތް އެއްކަލަކަށް ބަޖެޓުގައި ޕްލޭން ކުރަނީ. ބަޖެޓު ހަމަ ފުރަތަމަ ރިޕޯޓުކޮށް ކުރެވޭތޯ. ދެން ރިޕޯޓުކޮށް ކުރެވިއްޖެނަމަ އެވިޑެންސްގެ މި ސަރުވިސްގެ ހުއްދަ ލިބި، މިހުންގެ ހުއްދަ ލިބި އެ ހިދުމަތް ކަމެއް ވެގެން ހިދު ކޮންކޮން. ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ،

ސަރވިސްތަކާއި އިމްޕްލިމެންޓް ކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕްލޭންކޮށްލެވިދާނެ. އެއްކޮޅަށް ވެސް ބޮޑު ބަޖެޓެއް ޖަހާލެވިދާނެ. އެކަމަކު، މިހާރު ލިބިފައިވާ ދަތިތަކުގައި މިހާރު މާލީ ޑިޕާޓްމަންޓުން މި އޮފީސް. އޭގެތެރެއިން އެމް.އެން.ޔޫ.އިން މިހާރު ސްޓާފް ތަކުގެ، ބޮޑެތި ސެކްޝަންތަކެއް ހިމެނޭ ދިވެހިން، ކޮންމެ ޕްރޮފެސަރުންނަށް ފެށިފައިވާ ކަރުދާސްތަކުގެ ރިސާރޗް އެއްބަސްވުންތަކެއް، ހަމައެކަނި ދަރަޖައަށް ބަލައިގެން ދޭ ފައިސާއެއް ނޫނީ ބޭނުންވާ ކަންކަމާ ގުޅިގެން ބަޖެޓް ނުހުންނަކަމަށް.

ކުރީގެ ބައްދަލުވުމުގައި ކުރެވުނު ވާހަކަ ކުރިއަށް ދިޔަގޮތް

ދެން ހަމަ ބޭރު ގުދުރަތުން އިސްލާމީ. މި ބަޖެޓުން މި ވިޔަފާރި ދެން މި ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަހުރިބަ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ހަމަ ވަކިން ގިނަ ބަޖެޓުގެ ކުރިއަށް އޮނިގަނޑު ދޭން ވެސް އެބަ ފޯރުކޮށްދޭން މި ބަޖެޓުގައި، ވަކިން އާންމުކޮށް ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓް ވެސް ނުވޭބާ. އެހެންނަމަވެސް، ޚަރަދުކުރުމުގެ ތަފާތުން ބުޖެޓުއޮތް ހެދުމުގައި މި ތަނަށް ދިނީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިލޭ ހަމަ ބަޖެޓުގައި ނުލިބޭނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބަޖެޓުން ވެސް ކޮންމެވެސް ޖަވާބެއް ދެއްވަން ޖެހޭ. ދެން މި ބަޖެޓުން މި ވިޔަފާރި ގޮތުން ބަޖެޓުގައި ރައްޖޭގައި އެބަހުރި. އެ ބަޖެޓުން ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓު ނިމިގެން ވިޔަފާރިއާ މި ވިޔަފާރި. ހަމަ އަސްލު ވެސް ހަމަ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނިމިސްޓް ބޮޑު ބުޖެޓްވާ އެއްކޮޅު މި އަންނަނީ؟ ހަމަ އެއްވެސް އިސްލާމް ނިމިދޭ؟ އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑު އެ ފޯރުކޮށްދެވިދާނެ ދައްވާ ޖަވާބު.

މިނިސްޓަރީ އޮފް ހެލްތު ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކޮލިޖް އެޑިއުކޭޝަން ތަސްލީމާ އުތުމާން ވާހަކަދެއްކެވުން

ތަސްލީމާ އިސްލާމީ. އަޅުގަނޑުމެން ނުހެއް ދަންނަވާނަން އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނުވޭނެ އިސްލާމީ. ހެލްތު ސިވިލްސަރވިސް ހަމަ ވަކިން ކޮމިޓީތަކުން ސިވިލްސަރވިސް. އެހެންނަމަވެސް، މައްސަލައެއް ނުވޭނެ ނުދެންނެވީން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކައިން ވެސް އެކިއެކި ކަންކަމުގެ އަދި ބޭސް ހުއްޓުމަށް ބޭސްފުރަތަން ނުކުރި އެބަދެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ މައުލޫމާތު ދެވޭނެ ގޮތް، އެއްވެސް އެއްޗެއް ކުރަމުން ކޮންކޮންކަމެއް ކުރަން ކޮންމެ ބަޖެ ކުރެވޭ ކޮންކޮންކަމެއް. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްދާން ވެސް އެވެސް ފައިސާތަކެއް ވެސް ހަމަ ވަކިން ޖެހޭ ކުރެވޭ ކޮންކޮންކަމެއް. މިހާރު އީ.އެމް.އެލް.އެޗްގައި މި ބަޖެޓުގައި އެބަހުރިބަ. އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިން ފޯރުކޮށްދިނުން ހެޔޮ ބަދަލެއް ދަންނަވާނީ ހަމަ މިހާރު ވަނީ ތަކެތި ވަނީ ކުރިއަށްދާން، ކުރިން ތިލަދުމަތީ ވަނީ ތިލަދުމަތީގައި އިން ބޮޑުވި. އެކަމަކު މި ބޭނުމަށް ސިވިލް ޖެހެނީ އެބަހުރިބާ އެވަރުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމަކު ވަކިވަކި ބަޖެޓުގެ ބައިވެރި ގޮތުގެ ސިވިލްސަރވިސް މިދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް، މުހިންމު ސިވިލްސަރވިސްގެ ހަމަ ވަކިން ނުވޭނެ އެހެން ނުކުރެވޭނެ.

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ތަޙްސީލާ އަޙްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދައްކަވަން:</u>

ދެން ބޭސް ނުލިބުމުގެ މައްސަލަޔާ ހަމަ އަބަދުވެސް ރާއްޖޭގައި މި ހުރީ ސިސްޓަމްގައި ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަޔެއް. ދެން މި އަހަރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭސް ލިބުމުގެ މައްސަލައިގައި ޚާއްޞަކޮށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން އޭޕްރިލް މަހުގައި ޖަނަވަރީ ޕްރިސްކްރިޕްޝަންގެ ދިޔަ ފެށުން ވަރަށް ބޮޑަށް ކޮމްޕްލެއިންޓްތަކެއް ދައްކަން ފެށި ސިޔާސަތާ ގުޅިގެން ބޭސް ލިބުމުގެ އިތުރު ފަސޭހަތަކެއް ހޯދުމަށް ވާހަކަދެއްކުމުން ފާރަވެރިވުމަށް ކޮށް ޑޭޓާ ބަލާ ލިބޭ. މިހާރު ޖޮބްތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ފަށާ ބޭނުންތަކެއް ލިބުމުގެ ތެރެއިން ސިސްޓަމް ހިނގަމުން ދަނީ. ޖެނެރަލް ސަރަޙައްދުގެ ނުކުތާ ހާމަވާ ހަމަ ސިސްޓަމްގައި ޚިދުމަތް ހޯދައިދިނުމަށް އުޅޭ. ދެން އެވަރެއް ފާހަގަކުރުމަކީ ބޭނުންކުރާ ބޭސްތަކެއް ކޮށް ދޫކުރެވޭ މިސްރާއި ސީދާ ބޭނުން ލިބުމުގެ ތެރެއިން މިހާރު ރަށުކަނިލެއްކުރެވޭ. ނުލިބިދާ ސިޔާސަތު ދެކެނީ އަދި ދެ އަދި ދެ ބާރުތަކެއް ފެށޭ އަޕްރީލް ހަމަ 10 ބޭސް ފަރުވާ ނުލިބި ބޭނުންގެ ބޭނުންވާ ކޮންމެ ބޭސްތަކެއް ހާސިލްކުރެވޭ. ދެން އެ މާލޭގެ ނުލިބޭ ބޭސް ތަކުގައި ސިޔާސަތު ފަރާތުން ނުލިބޭ ބޭސްތައް މި ރަށްރަށުގައި ނުލިބެނީ ކަމެއް. ޖެނެރަލް ސަރުކާރު ވަރަށް ބައިވެރި ބޭސްތަކުގެ ނުވަތަ އެހެން ކުންފުނިތަކުން އުފައްދާ އެކި ބޭސްތައް ނަގަން މި ރަށްރަށް. މިސާލަކަށް ހޮސްޕިޓަލް، އަދި ބޭސް ސިޓީތަކާ ވަކި ބޭސްތަކެއް އިންޑިއާގެ ހޮސްޕިޓަލްތަކުން ދިމާވާ ބޭސްތައް ދޫކުރުމަށް އިންތިޒާމްތަކެއް ކުރިއަށް ނެތް. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ސިސްޓަމް ފަރާތުން ސިޔާސަތު ވެސް ދެންމެ މި ރަށްރަށުގެ ބަދަލު އެކުލެވިގެން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ބޭސް ލިބުމުގައި ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަރާފައިވާ އަދި ބޭނުންވޭ.

<u>މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އަލްފާޟިލް ޝަމީމް ވާހަކަދައްކަވަން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ! ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވެގެން ދިޔައީ. ހަމަ އިތުރަށްވާނަމަވެސް، އެހެންމެ އެއްގަޑީގައި މި ސަރުކާރުން އުފެދުނު، އިބްރާހިމް އަދި އޭ.ޖީ.އެސް.ޓީ.ޖީ، މި ކުރިއަށް މި ފުރުސަތު، މި ބޭސްތަކަށް ޚާއްޞަކޮށް އެކްސްޕޯޓްކުރާ ދެކޮޅު ހަމަ މިސާލު ނުދެވޭ. އެއީ، ގާނޫނީ ގޮތުންކަން މިހާރު ފަހަރެއްކުރެވޭތީ. ހަމަ އެކަށީގެން އޭ.ޖީ އޮފީހަށް މި ކަމަށް ބެހެއް ކޮބާ މެޑިސިނަލްއިގެ އިތުރަށްފެންނަނީ އިނީ؟

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ތަޙްސީލާ އަޙްމަދު ޝާހިދު</u>

<u>ވާހަކަދައްކަވަން:</u>

މިދިޔަ އަހަރު އަލުގަނޑު އެގްޒެކްޓިވް ޖޫރީއް ހަމަ ހަމަގޮތުން ނުކުރެ ހިނގައިގެ. އަލުގަނޑުމެން އެ މަޖިލީހުގެ
ހިއްސާކުރުމަށް މި ކޮޅަށް. ދެން މި އަހަރުގައި ފުރުޞަތުދިނުމުގައި އަސާސީ އިންސާފު ހަމަ ފުރުޞަތުދީ މަސައްކަތް
ރިޔާސަތުން ކިޔައި ޖޫރީއަށް ހިނގައިގެ. ދެން ހަމަ ގޮތް ފުރުޞަތު ފުރުސަތު ދޭން، ޤާނޫނީ ހިސާބުގައި ފުރުޞަތު އެ
ރިޔާސަތުން ކިޔައި އިންސާފު.

ރިޓާޔަރމަންޓް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުރުޞަތު މި އަހަރުވެސް ދިނުމުގެ ޤަރާރާ އިއްތިފާޤުން ކޮމިޝަނުން ބެލެހެއްޓެވި މުރާޖަޢާކުރެއްވުން.

ދިނުމުގެ ޤަރާރާ ކޮމިޝަނު ބެލެހެއްޓެވި މުރާޖަޢާކޮށް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހާ ގުޅުން މެންބަރުންގެ ޝަރަފް. އަލުގަނޑުގެ ދީ ސަލާމްގެ ވާހަކަ އެބަ އޮތް. ފުރުޞަތު ސަލާމަތް، ތާރީޚީ ތަރުތީބުގައި
ކަންކަމުގައި މި ސަރުކާރު ވަޒީރު ދެން ދިޔައީ މި މަސްލަހަތު ދެ ސަރުކާރުތަކުގައި، އައިސް ނުވަތަ އަމިއްލަ ނުވި
ގޮތުގައިވާނެ. ދެން އެކަން ދެ ސަރުކާރުތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވަސީލަތް ފަރާތުގެ ފުރުސަތު. ދެން ރިޔާސަތު
ކަސްރަތުކުރަމުން ނުވި އެއްގޮތް ކަސްރަތުކުރުމަކީ މި ފުރުޞަތުގައި ފުރުޞަތު. ނުވަތަ ސިޔާސީ މަޖިލީހެއް ގޮތުގައި މި ފުރުޞަތު
ކަނޑައެޅުމަށް ބާރު؟ ކޮން ގޮތަކަށް މިކަން ބާރު؟ ދެން އަލުގަނޑުމެން ބަޔަކު ސިޔާސީ މަޖިލީހެއް ގޮތުގައި މި
ބެހެވި ތިމާގެ ހިސާބު އިންސާނާ ސަރުކާރު ތަރުތީބު ބަޔަކު އަލުގަނޑުމެން އަމިއްލަ ބަޔަކު ފުރުސަތު ބައެއް
ކަނޑައެޅުމަށް ފުރުޞަތުދީ މިކަން ކުރީ ގޮތަކަށް. އެ އިންސާފު އެކަހެރި ހަމަގޮތުގައި އޮތީ، އޭރު އަލުގަނޑުގެ
ސަލާމަތް.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކޮމިޝަން އެސްޓޭބްލިޝްމަންޓް ބަލަހައްޓާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާސަތު ކަސްރަތުކުރަމުން މިގޮތު ފުރުސަތު މި ދެންނެވި ގޮތަށް މި ހުރިހާ ދެއްކެން ބަޔާން. ހަމައެކަނި ދީ
ސަރުކާރުތަކުގައި މި ދެމެހި އެ ބާރުބޮޑުގައި މިހެން ލިބިގެން ދެވޭތޯ. އެހެން އެކަން ބަރާބަރުގައި ނިޒާމުގެން މި
އުޅެނީ މިހެން ނިޒާމުގެން. މި ދެންނެވިހެން ހެއްސަރުކާރު ސަރުކާރު ބޮޑުތަކު މި ބަޔަ ބެލޭގޮތެއް ކަމެއް ވަޒީފާ. ދެން
އިދާރާ އަލުގަނޑުމެން ދުވަ މި ކަރުދާ އަމިއްލަ ލިބިގެން ހިނގައިގެ. ދެން ހަމަ ސަރުކާރު ލިބިގެން މި ފުރުސަތުތަކުން
ދެ ނަމޫ ބީ ވަކި ފުރުސަތު ހިނގައިގެ. ދަރަޖަވަރު މި އުޅޭ އެއްކަލަ، ޕްރޮފެޝަނަލް ބޭނުމެއް އެބަ ބެހެއްޓޭ.
އެހެންވެއްޖެ ކަމަކު ވަރަށް، ބަލައި، ހަމަ ސަރުކާރު ލިބިގެން ފުރުސަތު ކަމަކު ވަރަށް އަލުގަނޑުމެންނަށް

ސަސްޕެންޑުކުރުވިދާނެ ހުރީ. ދެން ވަރަށް ގިނައިން ހަމަ ލިބޭ، ޔާނާ ދަންނަވާނީ، އެކަމަކު ހުރިހާ ކަމެއް ޖެ ޚިލާފުވެލި ތިމަންނަމެން މި ބައި ކުރަނީ، އަނެއްބައި އެއްކަލަ ދައުލަތުން ކޮންގެން ކުރަން. އެހެންވީމާ، ބައެއްފަހަރަށް އިލާޖުކުރަންޏާ އެއްޗެހި މި ފާޑަކީ އެއްޗެއް މި ދީނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ރިޔާސަތުން ޒަރޫރު މި ނަގާނީ ހިމާޔަތް ރިސޯސްގެ ރިޔާސަތުން ހަރަކާތް. އެކަމަކު އެއީ ޕްރިންސިޕަލް ކަމެއްގޯ ބަލާނީ ހުރިހާ ސުޕްރީމް ޕްރޮވިޝަން އިނގޭތޯ. ޕްރޮސީޖަރ ޓްރިބިއުނަލްގައި މިހާރު ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ސުޕްރީމްކޯޓު ހަމަ ދެން އާދޭ މިއިންޖަހަންސާ ހުރިހާ ކަމަކާއި، އެމް.ޖޭ.އާއި ހަމަ ދައުލަތުން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި، ދެން އަދި އެ ވަގުތުން އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ހަރަކާތްތަކަކީ އަނެއްކާ އެ އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ރިފޯމްސް ވެސް ކޮންމެފަހަރަ. އެޖެންޑާ ޕްރޮޕޯސަލް އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި އާއްމުގެ ޖުޑީޝަލްސަރވިސް ފެނޭ. ދެން ހަމަ ސުޕްރީމް ފެނޭ ހަމަ ސަސްޕެންޑްކުރުމަކީ ބަލާފައި ނޫނީއާ ފުރުން އަދި ރަނގަޅުކުރުމުގެ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭއިރު ޖުޑީޝަލް ދޭނެތް. ދެން ޖުޑީޝަލް ފަރާތުން ބަދަލުގެނައުމުގެ އެ ޖުޑީޝަލް ސަސްޕެންޑް ނުކުރާނީ ނެތް ބަހައްޓާކަށް ބަދަލުކުރަން. އެންމެ ހާލު ނަ ޖުޑީޝަލް ސަސްޕެންޑު ޖުޑީޝަލް މި ދިނީ. އެކަމަކު ކޮމިޝަނަށް ވެސް ފަށާ ޖުޑީޝަލް ދެކޭ. އަދިވެސް ކޮމިޝަނަށް ޖުޑީޝަލް ހިއްސާކުރަން ހަމަ ސަސްޕެންޑު ކުރާނެ އިމްތިޔާޒު ވެސް ވަކިކުރެވޭ ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، މީ ޖުޑީޝަލް ވަކި ރިސޯސަސް ދޭ ނޫނީ ބީ ވެސް ސަސްޕެންޑު އަށް ފެނޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ކަމެއް ހުރުމާ ސުޕްރީމް ޖުޑީޝަލް ބައެއް ކަމަކީ ޖުޑީޝަލްގެ ގެންދިއުމުގެ ކުރިއަށް.

بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله الرحمن الرحيم

ދިއްދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފިރާޓު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވާލަން ވަރަށް ބޮޑަށް. ހަމަ. އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ދަންނަވާލާނަން 28000 ނުވަތަ 26000 އާބާދީއެއް ދިރިއުޅޭ އަތޮޅެއް. އަޅުގަނޑު ޕްރޮސީޖަރ ދިރާސާ ވެސް ހުރިވެއްޖެ އެބަ އޮތް. ސުޕްރީމް ކޯޓަށްގެ ކޮންބައެއް ދާއިރާއެއް ބަންޑުކުރެވޭއޮތް ތިބެ ކަމަކު. އެންމެގަޑުވާލުވުމާ އެބަ އޮތޯ މިހިސާބަށް ކޮށްފާވަނީ ކޮންތާކުތަކަށް؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ކާރިޝްއަރަނަސް ބަސްލިހާ އުވާލާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހަމަ އެއީ އެއް ބަން އިސްލާމް އަޅުގަނޑުމެން ސުޕްރީމް ކޯޓާ މި ފުރި. އެ ޖާނަގައި މިހާރު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ތަރުޖަމާ ވެސް އެއްބަސްވެފައި ވެސް ހުރިތަ ހުރި.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ފަހު ސުވާލު މަޑަވެލި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ސުވާލަކީ ވަރަށް ހައްސާސް ސުވާލެއް. ބައެއް، އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައި އޮތްގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްތަކަށް ނުވަތަ އެ ރީޖަނަލް ހުންނަ ސިޓީއާ މަރުކަޒުތަކަށް މި ދަނީ ބޭސްބަލަން. މިސާލަކަށް ގދ ގައި ވެއްޖެއްޔާ އަބްދުއްސަމަދު ހޮސްޕިޓަލަށް މި ދަނީ. ދިޔައިމަ ވާގޮތަކީ އެ އަތޮޅުގައި ދެން އެހެނިހެން ސިއްޙީ މަރުކަޒުތަކަށް އެ ބޭސްބަލައި ނިމުމުގެ ޚަރަދާ ވަރަށް ބޮޑެތި އެބަ އާދޭ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މި ބޭފުޅުން ޕްރިސްކްރިޕްޝަނުން އެ ތަނަށް ކަނޑައެޅިފައި އިންނަ ބޭސްތަކާއި ޚަރަދުން، އެއީ މި ފަރާތުގެ ކަމެއްތޯ ނުވަތަ އެސްޓިމޭޓްގެ ކަމެއްތޯ؟ މިއީ ކިހިނެއް ހިނގާ ކަމެއްތޯ؟ މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކެއް ވަރަށް ބޮޑަށް ފެންނަމުން އެބަދޭ. މިސާލަކަށް ހޮސްޕިޓަލުގައި ބޭސް ހުރި އެ ބޭސް ނުލިބިގެން އެ ރަށުގެ ބޭފުޅުން މަރުކަޒުގެ މީހުން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝަކުވާ އެބަ ކުރޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ އެންމެ ޒިންމާދާރުކަމުގެ ގޮތުގައި ނުކުރެވޭ. ޒިންމާދާރު ވަރަށް ކުޑަކަމެއް. އެހެން ހިއްސާކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް، ދީފައި ބޭސް ބޭނުންވާ މަރުކަޒުތަކަށް، އެ ތަނަށް މި އިތުބާރުކުރެވޭނެ ހިއްސާކުރަންޖެހޭ؟ އެ ތަނަށް ގެއްލުންތަކެއް އެއްޗަކީ ފުރުޞަތު ނިޔާފައި ނުދީ ހިއްސާކުރަންޖެހޭނެ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް ޝަމީމާ ސަލީމް ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ބޭސް ހުންނާނެ އެން ހޮސްޕިޓަލް ބޭސްތައް އިނގޭތޯ އެމަރޖެންސީގައި ބޭނުންކުރާ ބޭސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހޭ މިނިސްޓްރީން ޕޮލިސީއެއް ހަދައިގެން ޕްރޮކިއުމަންޓްގައި އެ ތަންތަނަށް އެ ބޭސް. ދެން ޕްރައިވެޓްގައި ހުންނަ ބޭސް އެއީ ހަމަ އެސް.ޓީ.އޯ އިނގޭތޯ. ދެން އެސް.ޓީ.އޯގެ ޕްރައިވެޓްކޮށްގެން ޑްރަގްސްޓޯރތައް ތެރޭގައި އިންނަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަސް ދަންނަވާލަން ނުކެރޭ. ދެން މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި ސިސްޓަމުގައި އިންސާފުން ފެށިގެން ކަމަށް ވަނީ 6 ހޮސްޕިޓަލެއް، 6 އަތޮޅެއް ވާ ގޮތް ދަށުގައި، އެއީ އެ ބޭސްތަކުގެ ބަޖެޓް ވިޔަސްކަމުގައި އެ ބޭސްތަކުން ބަޖެޓް އިމްޕްލިމެންޓްކުރާނީ. މިސާލަކަށް، ކުޅުދުއްފުށި ހދ. އުނގޫފާރު ރ. އަތޮޅު. ގދ. އަބްދުއްސަމަދުން. ދެން ލ. އިން ލ. ގަން. ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލް ލ. ހދ. ދެން އައްޑޫ. ދެން ހަމަ އިނގޭތޯ. އެއީ އަސްލު ވަކިން ބަޖެޓް ވިޔަސްކަމުގައި އެ ބަޖެޓުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓްކުރާ ބޭސްތައް ޕްރައިވެޓްކޮށްގެން ގޮތުގައި ހުރި ބޭސްތައް ހިނގާ އުސޫލުން.

އުސްތާޛުއްގެ ގޮތުން ހެލްތު މިނިސްޓްރީން ވެސް މި ގޮންޖެހޭ އުސޫލަކީ މަދު، ދެއިން ހޮސްޕިޓަލް ފޮނުވާފައި އާ މީހުންނަށް އިންސާފު ލިބެނީ ވެސް މިލިބޭ ހަރަކާތް މިހާލަތު ފޮނުވާނީ. ދެން ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ބަލަން ވެސް ބޭނު. ޕްރެކްޓިކަލީ ޕޮސިބަލް ކަމަކަށް ނުވާނެ 187 ހަރަކާތް ކޮންމެ އެޕިޓެއް ވަކިން ފޮނުވާކަށް. އެހެންވީމާ، ޕްރެކްޓިކަލީ ވެސް، ކޮސްޓް އިފެކްޓިވް ވެސް އެންމެ ހަރުދަނާ ސިސްޓަމަށްއޮޓޮމޭޓް މިކަން މި ކުރަނީ. ދެން ކޮންމެ ބައެއްގެ ވެސް ޖިނާއެއް އިންސާނާ ލިސްޓްކާ އެއްކޮށް ފޮނުވިޔަ ޖިނާގެ ހަމަ ކޮންމެ ތަފާސްއެއްގައި ވެސް ލިބޭތީ ބެލުމުގެ ޖިނާ. އެހެންވީމާ، މި ފަހުމު ސިސްޓަމު ރޫޓުގައި އޮތްގޮތް މި ދެންނެވީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދަރަންހަމަވަން މި ސިސްޓަމަކަށް ބަދަލުވެއް ހާންނާނުއް ނޫނީ ނުގެންނާނުއް. އެކްސްޕީރިއަންސަށް ބަލާފައި ރިޕޯޓްގެ އެކްސްޕޯޝަރސް ވިއަސް، މިހާރު ބީ ވިދާޅުވީ ބައިވަރު އެކްސްޕީރިއަންސަށް ރިޕޯޓްގެ އެކްސްޕޯޝަރސް ވިއަސް އަދިގަނޑުވެސް އެ ހަރަކާތް ގެންދާނީ. ދެމިއްޔާ ނުވާނެއްޗެއް ނޫން. އެކަމަކު މި ފަހުމު ސިސްޓަމު އިންނަނީ ގައި ހޮސްޕިޓަލް ދާއިރާގައި ލިބިއްޔާ އިންސާނާއާ މިވެނި ހަރަކާތް މިއީ އިނދަ ކޮމްޕިއުޓަރަކީ، މިވެނި ހަރަކާތް މިއީ. އެހެންވީމާ، މައި ހޮސްޕިޓަލް ފޮނުވާލުމަށް އަދި ސިސްޓަމް އިނީ.

<u>މަޖިލީހުގެ ދާއިރާގެ ޖުޑީޝަލް މުއައްސަސާ ޝަރުޢީ ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އެކަމަކު ވެސް، ދެންގެ ޤަ ވިޔަފާރި މައި ހޮސްޕިޓަލް އާ ފޮނުވާ ދެން ޙާލި ސިޔާސީ މަޝްވަރާ ދާއިރާ ބެލުމުގެ އެއްވެސް ޖެންޑަރއް އިންޑަސްޓްރީ މިނިސްޓްރީގައި؟ ހަމަ އެޕާޓްމެންޓް މި ޝަރުޢީ ޚިދުމަތްތަކުގައި މި އިންޓަނެޓް، ޝަރުޢީ ޚިދުމަތް ވެގެން މި އިންޓަނެޓް މި ބޭސްފަރުމާ ހުރިހާ، ޤަ ވިޔަފާރިކޮށްދޭ މައި ހޮސްޕިޓަލް އެއްކޮށް ފޮނުވައިގެން އާ އެއްކޮށް އަދި ބޭސް ނަންބަރުތަކާ، އެސް.ޓީ.އާރު އާއި. ޤަ ވިޔަފާރި ދެންގެ އެސް.ޓީ.އާރުން ޑޭޓާ ސިސްޓަމް މި ބޭސް ފޮނުވަނީ. އެސް.ޓީ.އާރު ވެސް މި ފޮނުވަނީ. އެސް.ޓީ.އާރަށް ހަމަ ނުފޮނުވާނެތޯ ހަމަ އާ ފޮނުވާ ބޭނުމަށް ހާފައި އާ ހަރަކާތް ވެސް ބޮކްސްއެއް، މި ހަރަކާތް ވެސް ބޮކްސްއެއް ނުފޮނުވޭތޯ؟ އެހެންވީމާ، މިގައި ޚުދުމުޚުތާރު މިކަމަށް ޑިޓޭލް މުއައްސަސާތަކުގައި މި ޖިންސާއެއް އާދޭ ފުރިހަމައަށް ނުވާ ކަމަކަށް އަދުގަނޑުކަމަށް ގޮތުގައި ނުކުރެވޭ. އާގެ ސަބަބަކަށްވާ އެއްކަލާ މިއީ މިއަދުގެ ކަމެއް ނޫން. މިއީ ޖަވާބުއްސުރު ފުރިހަމަ މިކަން އަންނަ ގޮތް. މިގެ ނަތީޖާއަކަށްވީ މައި ހޮސްޕިޓަލްގައި އާ ބޭސްފައިއް ހުރި، އާ ބޭސްފައި ނުލިބޭގޮތް އާގެ ޝަރުޢާ އަދުގަނޑުމުއްނަން މި އަންނަނީ ފާސްބުކް ޑުރޮޕްރޫމް، މައި ހޮސްޕިޓަލްގައި އާ ބޭސް ހުރޭ. އެހެންވީމާ، މި ފުށުގެ ބާވަތުގެ ކަމަކަށްއެއް ހިނގަމުންދާއިރުގައި އެއަށް މިނިސްޓްރީގެ ދެން އިޝާރާތް ގޮންޖެހޭ އިސްލާމީ ފޯރުކޮށްދޭ އިސްލާހުގެ ކޮންގޮތް ވެސް މި ތަރައްޤީކުރުމަށް މި ޒަމާނީ ވިސްނުމަށް ނުވާނެ ގޮތަކަށް އަދި އެސް.ޓީ.އާރު

ވަހަކަދެއްކެވިގެން؛ ދެންމެއަކު ޤަރަގަކުރައްވައިދީ އެސް.ޖީ.އޭއާއި މި ބާރުތަކުން ހަދަފައި އިންނަ އެގްރީމަންޓުގައި ޙާޒިރުވާ ކަންތައްތަކެއްގެ ވަހަކަ ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، ޕާލަމެންޓްރީ އެ ކަންކަން އެގްޒެކެޓިވް ޙާޒިރުވުމަކީ އަސްނަދުގައި މިބާވަތުގެ ވަރުސަލަ ކުރިމަތިވެގެން އައިމަ މިއަށް ހަމަލާ ގެނެވޭނެ. އެސް.ޖީ.އައިން ވެސް ދެންނެވިދާނެ ދި ބާރުތަކުން ޤާނޫނާ، ކުރުކޮށްދެނެޅުނު ޤާނޫނާ އިތުރު ކުރުކުރުމުގެ ޤާނޫނު، ދެން ހަމަ. ގ ވަކިން ދެކެ ޤާނޫނު ތިރިކުރި ޤާނޫނު ހަމަ މިހެން ޤާނޫނީގާނާނާނާނޯ؟ ޤާނޫނުވަރި؛ އެއީ ހަމަ އެއް ބާބަކުން ވެސް ޤާނޫނީގާނާ. މަޖިލިސް ޤާނޫނާނާ މަތިން ހަމަ އެއް ބާބަކުން ވެސް އެއްޗެއް ގެނުވާނެ. ހަމަ ބަދަލުން ވާނީ އެއްވަރެއް އެއް ރަސްމީބަލަން ޤާނޫނީއަހާ، ތިން ރަސްމީބަލަން ޤާނޫނީއަސް. އެހެންވީމާ، މި އުސޫލުތަކަކުން މިކަން ގެނެވިއްޖެއްޔާ އަޑުއަހަން ހިލޭ ރަނގަޅުގެ މި ބާބު ނުލިބޭގެން ހުރިހަ ދަތިތަކެއް ފެނިގެންދާނެނޫން. ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީ، ޕޮލިހާއި ވަހަކަދެއްކެވުން:

ޕޮލިހާ އިނގޭތޯ. އަޑުއަހާލުމުން ނަޒަރުކޮށްލައިފިން ތި. ދެން އަޑުއަހާލުމުގެ ދެން ޝަރީޢަތާ އެއްކޮށް ވެސް ޖެނެރަލްކޮށްލާފައި އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވަހަކަދެއްކެވުން:

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވަހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މި ބާބު، ރާއްޖެއިން އަސާސީ ބާބު ދަތިވެގެން އެ ކަންކަމުގައި ވަހަކަދެއްކެވުން އަދި އިތުރު ޤާޟީން ބާބު ގެނައުމުގެ ވަހަކައާ އެކު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވި މި ބާބު ގެނައުމުގައި ދެކެވިފައި ވާއިރުގެ އަމިއްލަ، ސަރަހައްދުން އެ ޖެހިލުމެއް ނެތް. މަޖިލިސްގެ ސަލާމަތި، މިހާރު ކި ބާރުތަކުން އެ ދެކެވިފައި ވާއިރުގެ ނިޔަލަށް އަމިއްލަ ގޮތުން ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް މިހާރު އެބަ އޮތް ނުކުރެވޭ އެ ކަމުން ސަރަޙައްދުގައި ވަޒަންކުރެވޭނެތޯ؟ ދެން ޙާލަތާއި އެ ހިސާބުގެ ބާރުގެ ކޮމިޓީ ވަކިވަރެއް، މަޖިލިސް ގަބޫލުކުރަނީ ހުރިހާ ދިރިވެގެން ކަމަށް ޙާލަތާއި ބާރު އެހެންކުރަނީ. އެ ހުރިހާ ނުލިބިބޭ ޙާލަތާއި ބާރު އެއްބަސްވުން ހުރިހާ ގޮތެއް އޮތީތޯ؟

މާލޭ ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔޫސުފް ޢަބްދުއްސަމަދު ޢަލީ ވަހަކަދެއްކެވުން:

ހޯދުން ބޭސް ގޮތުގައި، ސަރުކާރުގެ ހަމަ ޕްރޮޖެކްޓެއް އޮންނާނެ ބަޖެޓް ޕްރޮކިއުމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓަކީ ސަރުކާރުން ފަންޑުކުރައްވައިގެން ޔު.އެން.ޑީ.ޕީއާ އެކުގައި ކުރިއަށްދާ ޕްރޮޖެކްޓެއް. މި ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން މިހާރު ފޭސް ރަށްރަށުން ހަމަ ބޭސް، މި ވަގުތު 13 ބައެއް އެބަވޭ ރާއްޖޭގައި އެތެރެކުރެވިފައި. އަދި އިވެލުއޭޝަނުގައި ގޮތުގަނޑަކަށް 100 އަށްވުރެ މި ވަގުތު ފޭސް އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ކޮމިޓީއާ އެއީ ރަށްރަށުން ތަނެއްގައި، އެމް.ޑީ.ޕީ.އާއި ކަންކަމުގެ ވަކި ފުރަތަމަ ކޮމިޓީއެއް ނޫން. ރަށްރަށުގެ މެނޭޖްކުރި ނުވަތަ ރަށްރަށުގެ ބަޖެޓްމަތީ ކޮމިޓީ ރަނގަޅު، ކޮމިޓީ އެންވަޔަރަމަންޓް ރަނގަޅު ކޮމިޓީގެ ބޭސް. އެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ރަށްރަށުން ދިރާސާ ދިރާސާގެ އެންމެ ކުރިއަށްދާނެ ޖަދުވަލުތަކުގައި އެ ބަޖެޓްކުރުމަށް ނުވަތަ އެ ޖަދުވަލުތަކުގައި ބަޖެޓުތަކުން ހުރިހާ ދިރާސާތަކުގެ ބޭސްކޮށް ކުރާނޭ 33 ޖަދުވާ އެކަމަށް ރަށްރަށުން ކޮށް އެ މާލީބަޔާން ގެނައުން. އެއީ ފުރަތަމަ ކޮމިޓީގެ ބޭނުން އެކަން އެ ޕްރޮޖެކްޓުން އެގޮތަށް ހިއްސާ ކަމަށް. ދަނޑު ރާއްޖެއަށް ބޭނުން ބޭސް ހުރިހާ ނަތީޖާ ބޭސް، ހުރިހާ ދިރާސާތަކުގައި އެތެރެކުރެވޭ ކުރެވޭ ސިފަވެ. މިސާލަކަށް އެޕްރޮޗް ޖެހޭގޮތް ބިސްނެސްގައި ނަތީޖާ ބޭނުންވޭ އަދި ވިއަސް އެޕްރޮޗް ޖެހޭގޮތް، ރަށްރަށުގެ ރަނގަޅު ބަޖެޓްކަރަންޓްކުރި ނަތީޖާ ބޭނުންތަކެއް ނަމަވެސް ބަޖެޓުގެ ފައިނޭންސް އެއްވެސް ބޭނުން ބޭނުންވެއްޖެ ނަމަ، ޖަވާބުދާރީ ބޭސް ސިޔާސަތު އެކަމުގައި އެ ބޭނުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ރަށްރަށުން މި ފަރާތެއްގެ މިސާލަކަށް ގެނެވޭ ދިރާސާތަކުގެ ޖާގައިގައި ބަޖެޓާއި ޖަވާބުދާރީ ކުރުވަނިކޮށް ދަޖައްސާލާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީ.އާއި އެޕްރޮޗެއްގެ ކަންތައް ނޫން. އެކަމަކު ބޭސް ބޭސް ގާއިމުކުރި އެކަށީ ބަޖެޓުގެ ފައިނޭންސް ބޭނުންވާ ކޮންމެ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރާ އަދިއެކަން ބަޖެޓާ އެއް ބޭނުންތަކުގެ ބެލުން އެކުލަވާލެވިފައިނުވާން. އެކަމަކު ރަށްރަށުން ފައިނޭންސްކުރީ ބޭނުންވާ އެއީ އެބަ ބަޖެޓުގައި ކޮމިޓީގެ ނަތީޖާ. މިސާލަކަށް، އެއީ ރަށްރަށުގެ ނުނިމޭ އެކަމަށް ބޭސް ގޮސްދިޔައިމަ ބޭސް ގެނައި ނަތީޖާ އެ ބޭސް ރައްކާތެރިވެގެ ހިތީ ކުރާނަމަ ގާނޫނީގޮތުގައިތަކުން ނަތީޖާ އެ ބާރަ އެ ދުވަހު ޖަވާބުދާރީ އެ ކޮމިޓީ އެންވަޔަރަމަންޓްކުރެވިފައިވާ ބޭނުން ކުރުމެވެ.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، މިނިސްޓަރ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވީމަ ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް އެއީ ބޭނުމަށް ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވި ބޭސް ފިޔަވަޅުގެ ތަރުޖަމާގެ ބެހޭގޮތުން ޢުމުރު ސަބަބަކީ މެނޭޖަރު މާލިއްޔާ. މި މެނޭޖަރު މާލިއްޔާ ހުރަސްތަކުގެ އަސާސީގެން ބޭސް އެކުލެވިފައި. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން މިނިސްޓަރު ރައްދުކޮށްދިނީ. ޝުކުރިއްޔާ ސިޔާސަތު، މިނިސްޓަރު އެ މެނޭޖަރު މާލިއްޔާގެ ޙައްގުގައި އެއްފަހަރަކަށް އެބަ ޢަމަލީ ބޭސް އެކުލަވާލުމަށް، އެންމެފަހަށް އޮތް

އޮތީތޯ؟ އަނެއް ސުވާލުގައި ބުނާ ކޮމިޝަނާ ބާރު ގޮތުން. ޓްރަސްޓު ބާރުގެ ކޮމިޝަނުގެ ވާހަކައެއް ނޫން. ރައީސް ވިދާޅުވި މިގެ ކުރިން އޮތުރުކުރާ ބޭސް ބަދަލުވަނީ ހިލޭ މިހެން ބަލިޖެއްސަން އޮތުރުކުރާ ބޭސްވެން. ވާހަކައަކީ އޭގާ ދަނޑު ކޮމިޝަނާ ބާރު މިގެ ކުރިން ގެންގުޅުއްޔާ ހެދޭ. ހަމަ މި ބާރުގެންގޮސް ކޮމިޝަނު ކުރެވޭނެ އެ ކުރަނީ. ކުރެވޭދެއްގައި އެކަކަށް އެއްޗަކަށް ހެއްދަރުވުމުގައި އަސާސާސް ސުވަލަށް ގޮތަށް އެއްޗަކާ ސިފަތަކެއް، އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑަށް ލިބިއްޖެ. ދެން މުޅިކަމު މާލިއްޔާ ސުވާލު ދެން ދަތިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހުރި ސުވާލު ޖަވާބުދެއްވިޔަސް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް ކޮމިޝަނަށް އޮފް ކޮމިޓީ އެޑްވައިޒަރަސް ތަސްލީމާ އަށްވާން ވާހަކަދެއްކުން:

މަޖުލީހު ކަންކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ނަގާނީ ޢިނާޔަތް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވާ އެއްޗެއްގެ. ދެން އެ ވިދާޅުވާ އެއްޗަކީ ރައްޔިތުންނަށް އެނގުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ނޫނިއްޔާ އެ ޚިދުމަތެއް ދެމުން އޭގެ މަޖުލީހު. އޭގެ މަޖުލީހުގެ ތެރެއިން ހުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިނދު ދަތިތަކެއް ޙައްޤުގެ ކޮންމެވެސް ކަމެއް ކުރާނެ. އެއީ ކޮންމެ ދެއްކެވުމަށް. ދެން އެ ދަތިގެ އެކި ނަންބަރުން އެއީ ތަފާތު ކަމެއް ކަންކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މަޖުލީހުން ބަލާފައި ބައްލަވާ ޕްރެކްޓިސްކުރަމުންދާ މަސައްކަތުގެ ފަސް ކުރަމުން މި ގެންދަނީ. ހަމަ މަޖުލީހުން ބަލާފައި އިޝްތިހާރު މި 2 އަހަރުން ރިޕަރިސޯޓުތަކުގައި މިހާރު ގަވާއިދުގެ ރިޕޯޓުކުރެވޭން މި ދަނީ. އެއަށް ބަލާފައި ބޭރަށް ސްޓޭންޑާޑް ޕްރޮފެޝަނަލް ގައިޑްލައިންތަކެއް ހެދިގެން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްޓޭންޑާޑް ޕްރޮފެޝަނަލް ބަލިތަކަށް ހަމަ ޕްރޮފެޝަނަލް ގައިޑްލައިންއެއް ހެދިގެންދާނެއެއްގައި ބޭގައި އެބަ ބޭނުން މިފަދަ ބަޔަކަށް މިފަދަ ކަހަލަ ބޭސްތަކެއް ހުންނަކަމާ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ކުރާ މަސައްކަތެއް.

ރިޕޯސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޑރ. ދާއިރާގެ އިލްޔާސް ޙުސައިން އަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު.

ޑރ. ދާއިރާގެ ޙުސައިން އަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިލްޔާސް ޙުސައިން. އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ، ބައެއް ޕްރެކްޓިޝަނަރުން ކުރާ ޝަކުވާއެއް އެ ބޭފުޅުންނަށް ބޭސް ހިލޭގެ ކޮމިޓީ ނިމިގެންދާއި، ދެން ބައެއް ފަރާތުތަކުން ދިނުމަށްތަކެއް ބޭނުން ދޭހަ ޖާގަ ކޮމިޓީ ހާސިލްވި، އޭގެ ބައެއް ރަށްރަށުން އަޅުގަނޑު ބިލްމިކަން ފަސްޖެހިދާނެ އިތުރު ބައެއް ކޮމިޓީ ހިންގަވާ ސިފަތަކެއް ނިމިގެން ހަމަ ބައެއް ބޭނުންތަކެއް ނިމިގެން ހަމަ ދިނުމަށާ އެއްކޮށް ހައްލުވެގެން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު

ވަރަށް ފަހުން ވެސް ހުއި. އަޅުގަނޑު ރަސްމީ ޖަވާބުން އައި އެންމެ ބޮޑު އެއް ޝަކުވާއަކީ ބައެއް ބޭސްބޮޑުކާއި އަދި ކޮމިޓީގެ ބައެއް އެއްކޮޅިބައެއް ނުލާ ވާހަކަ. ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވެގެންއެއް، ބައެއް ފަހަރުފަހަރަށް ދުވުމަސްވަރު ނޫނީ 2 މަސް ވެސް ބައެއްފަހަރުފަހަރާ ބައެއް ކޮމިޓީ ނުލި؛ ޕްރޮވިޝަނާ މިހެން ތަކުރާރުވެގެން މި ދަނީ؟ މިއަށް އޮތް ޙައްލަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޕްރޮވިޝަނާ އެ ކަންތައް ހަމަޖެހިގެންދަނީ؟ ދެން އަދި ބައެއް ރަނގަޅުން ދަތުރުފަތުރުކުރަމުންގެން އަންނަނީ، ދިނުމު ދަތުރުފަތުރުކުރަމުންގެން އަންނަނީ، ބޭނުން ހަމަވުމަށްކަމަށްގެން. ނޫނީ އަދި ހެއްސަކަމަށް ބަލި އުދުހުން ދުވަސްތީ މިހުން އަދިވެސް އެ މިހުންނަށް ޖެހިޖެހުން ކުރަމުންދެވޭ އެ މިހުންނަކަށް އެކަށް އުސޫލެއް ވެސް ނެތް، އަނބުރާ ލެވޭ ވެސް ނެތް މި ޖެހިޖެހުންކުރުވާ ކަމެއް ރަސްމީ ޖަވާބެއް. ނެތިމަ އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް އޮތް ޙައްލަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޕްރޮވިޝަނާ މިހާ ތަކުރާރުކޮށް މި ކަންކަން ވަނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ޝަފީޤާ އުސްމާން ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ހަމަން ކޮމިޓީ ނޫނީ ރިޕޯޓިންގ މި ބޭނުންވާ ފުރުޞަތަށް. ދެން ހަމަ އެއް ވާހަކައެއް ކަންނޑާލާ މި ދެއްކެނީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭސް ފިހާރަތައް ދަށް، ކޮމިޓީތަކާއި، ނަން އޮތް ދިޔަ އިސްލާމް. މިހެން އެއްވެސް އެއްކޮޅަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރިޒަންކުރުމަށް އެއްކޮޅު ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުނީ އެބަ ވާނީތަ ޕްރޮވިޝަން ޖެހިޖެހުންގައި ބޯހިދައިގެން ކޮށް ޖޭލުތަކުގެ މި ހުރިހާ ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، ބާކީ އެއީ ހަމަ ޖެހިކޮށްދިނުމާ. ޕްރިޒަނަރުން ސަރުކާރުގެ ކޮށް ރަނގަޅު ކުރަމުން އިސްތިޢުމާލު އެބަ ދިޔާ. ވަކި ހުއި އެއް ނޫން. އަދި ބައެއް ކަހަލަ ޕްރޮވިޝަން ގެންދިޔުމުގައި އެއްކޮޅު ގެންގެންދާ އެއްކޮޅަށް ބޭނުންވާ ބަޔަކު ވަނީ. ނޫނިއްޔާ ބައެއް ކަހަލަ ގޮތްގޮތްގެ އެއްކޮޅު އެކި ސަބަބުތަކާއި ބޭނުންވާ ކަންކަމުގައި ބޭސް އެއްކޮޅު އެއް ބޭސް ފަރާތްތަކުން. އެކި ސަބަބުތަކާއި ބޭސް އެއްކޮޅު، ޖެހެމުން ބޭނުންތަކެއް ބޭސް އެއްކޮޅު އެކި ސަބަބުތަކުގައި ހެއްސަކުރަން ނަމަވެސް ގެންދާ. އެހެންވީމާ، ޖެހެމުން ދަތުރު ބޭނުންތަކާއިގެ ކަންކަމުގައި ފަރުވާ ހޯދުމަށް މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ޖެހެނީ ކޮމިޓީތަކުގެ ހުސްކޮށް ދެވޭ ބޭސް ފަރާތްތަކުން. އެކަމަކު އެ އެއްކޮޅު ގެންދެވުމަށް ހުރި ބޭސް ފަރުވާ ދިނުމުގެ ދުވަސްތައް ހަމަ ދިމާވުމުގެ ހާލަތްތަކެއް، މިއީ ހަމަ ޚާއްޞަ ކޮށްގެން ޖެހިޖެހުމެއް ގޮތަށް ހަމަ އެއްކޮޅަށް ވެސް، އަދި ޕްރިޒަނަރުން ފަރުވާ ދިނުމަށް، ހަމަ ބަލިމީހާއަށް ދިމާވާ ދުވަސް ބާކީ ވެއްޖެ. ހަމަ ބޭސް ފަރާތްތަކުން ހަމަ ޖެހެމުން ބޭނުންތަކެއް. ދެން އެކަމަށް ވަކި ސިފައެއް ގޮތުގައި ކުރާ ޕްރޮސީޖަރ ހަމަ ޖެހިޖެހުމެއް ހަމަ ކުރިއަށް. ޕްރިޒަނަރުން ވެސް ސަބަބަކަށް ޖޭލުގައި ފަރުވާ ދޭން ވެސް ގެންދަވާ ތަނަކަށް މި އެއްކޮޅު ދުވަސްދުވަހު ފަރުވާ ހޯދާފައި ދިޔަ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަދި ކޮމިޓީގެ ވަކި ބަޔަކު ބޭސް ދަތުރުތަކުގައި ބޭނުންވާ ގޮތަށް،

ތަޢުލީމީ ހިދުމަތް ލިބިދެވޭ ގޮތަށް ކޮމިޝަނުން ހަމަޖެއްސުމަށް، ލަފާދިނުން، ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުން، މި އެއްޗެހިތައް ކުރުމަށް ލާޒިމްކުރާ ކަމުގައި.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެން މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަފީޢަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މިގޮތް ކުރިން ނޫނީގެ އެތައް ކަންތައްތަކެއް ސާފުވެގެން ގޮސްފި މި ބާރު ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް ތަފާސީލު ދެއްވި. ދެން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގައި މި ކޮމިޝަނުން ކުރާ ވާހަކަ ކަންކަމުގެ ރިޕޯޓްރެކޯޑިންގ މަޖިލީހަށް. ބައިސް، މި ޓަޕޯގެ ބަހުން ފެށުމާ މި ޤަޟިއްޔާ ފޮޅިފަ އެއީ ކޮންމެ ޤާނޫނެއް ގަވާއިދުތަކުގެ ނިޒާމެއްގެ ގޮތުން. މިސާލަކަށް ޤާނޫނާ މިއީ އެމް.ޖީ.އޭގައި ހުށަހަ މިހާރު. ދެން މި ޤާނޫނުގެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާ ގޮތް، ދިރާސާ މުއްދަތުގައި ފެށުނު މި ގޮތުން ކަންކަމުގެ އައިއްސަ މި ސަބަބުތަކުން ހަމަޖެހިފި. ދެން މި ސަބަބުތަކުން ހަމަޖެހިވިއްޖެ، މި ހިސާބު ކަރުދާސް އެއްގަވާއިދާ ރަނގަޅުކުރުމުގެ ސަމާލުކަން. ހަމަ ފަހަރެއްގެ ކަރުދާސް ރަނގަޅުކުރަނީ. އަދި ޤާނޫނީ ބޭނުން ހަމަ އަޅުގަނޑަށް މަޖިލީހުގެ މިފަދަ ގޮތަކަށް ބެލިއްޖެއްޔާ ޤާނޫނީ ވަސީލަތްތަކެއް ކޮށްދޭ ބަދަލުތަކެއް މިހާރު އެބަދުވަސް އާދެ. އެހެން ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން ވެސް ތިޔަ ގާނޫނަކީ ކަމުގެ ޤާނޫނެއް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހެދުމަށް. އާދެ ހަމަ ފަހަރެއްގެ ރައީސް ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ މި ބާރުތަކުގެ، ގަވާއިދު ވާހަކަ ނަމަވެސް ގަވާއިދު ބަދަލުކުރަން ތަފާސީލުވާނެ ވަރަށް. ހަމަ މިހާރު ބަލަހައްޓާ ކަމަށް ގާނޫނުގެ ރިޔާސަތު. އާއި ޤާނޫނުތަކަށް މިފަދަ ތަޙުޤީގު ބާރުއަޅާ ދެން މި ޢަމަލުކުރި ކަމުގައި ޤާނޫނު، ތަޙުޤީޤް ކުރާ ބާރު ހޯދުމަށް ދަތި ޤަޟިއްޔާތަކުން ދެން މި ދަރަޖަ. މަޖިލީހުގެ އަރާނެ ގޮތް ހަމަ ގައިޑްލައިންސް އެ ކޮންސެޕްޓު ތަރުތީބު އެ ބާރު އަދާކުރާ، ދެން މަޖިލީހަށް އެކަން ދަނޑުވެރިކަން ހަމަ ގޮތުގައި ރައްކާތެރިކަމުގައި މި ކަރުދާސްތަކުގެ މަޖިލީހުގެ ހުށަހެޅުން. މުޅިން ދިރާސާ ދޫކޮށްފައިވާ ކަރުދާސް ކުރުމަށް. ޤާނޫނު ދިރާސާކުރަމުން ގުޅޭގޮތުން ދިވެހި ޤާނޫނު ރާއްޖެ ޤާނޫނު ދަށުން ބެލުމަށް، ޤާނޫނީ ނިޒާމު ބާރުތަކަށް، ހަމަ ގަވާއިދުތައް އެ ގާނޫނަކަށް ގޮތަކީ ކުރާނެ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟ މިއީ ވެސް އަދި ސުވާލެއް. ޤާނޫނު ގާނޫނީ ނިޒާމާ ގުޅޭ ބަދަލުތަކެއް ވެސް ޤާނޫނު ޤާނޫނީ، ޤާނޫނު ޤާނޫނީ، ޤާނޫނީ ދެއްސަވަ އެ ބާރު މި އެންމެން ވަކިން ދެ ގޮތެއްގައި. އާދެ ހަމަ އެބަ ދެން.

މިސާލަކަށް އޭޝިއާ ޗައިނާ އިންޑިޔާ، ކޮރިއާ، މި ތަންތަނުގައި ހުރި ޕްރޮވައިޑަރު ގޮތަށް ޔޫރަޕްގައި، އޭޝިއާ، ބޭންކޮކް
ހިސާބުން މި ދާ ބާރެ ގޮތަ، ޕްރޮޓޯކޯލް ގޮތަ ވެސް ތަފާތު. ތަފާތުތަކެއް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ ބަލިމީހާއަށް ވެސް.
އެހެންވީމާ، އެއީން އެބަ އެނގޭ ބޭރުގައި ހުރިހާ؛ އަދުވަސް ގޮތުގައި ހަމަ ތަޢާރުފް ވެސް ދެއިން ޑޮކްޓަރަކު ވެސް
ބެލުމަށް އެ ވާހަކަ. އަދުވަސް ބެލިން މި ބާރު އަދުވަސް ކުރީ އެކުވެން. މި ބާރު ކުރީމާ، ބެލިމަ ބެލި ލި ބާރުން
މިލާދު ނުވާނެ. މިހެންނޭ މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއަށް ބަޔެއްދުވަހުގައި ޖަކާއި މަސައްކަތް ކަންނޭނގެ
ރައީސް ޚިދުމަތްތެރިއަށް އެ ވިދާޅުވީ. ރައީސް ޚިދުމަތްތެރިއަކީ މަޝްވަރާ އެއް ކަންނޭނގެ، އެ ކަންކަން ބަރުލުކުރަން
ރަނގަޅު ކޮމިޓީގެ ބާރު ގެންނަން. އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތައް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ތަރުތީބުވެގެން؛ ދެން އަދުވަހުގެ
ސްޓާފަކަށް މި ވަނީ، ކޮއްލަކު ތަރުޖަ ޑޮކް، ސުކަންދު ޑޮކް ނުލަތަ ފަރާތްއަކު ފޮތް ޑޮކްޓަރ މި ދަނީ؟ އޭގެ އެހެން
ގޮތަކަށް ނުލިބޭ އެ ގެންދެން؟ ސުވާލުކުރީ.

މާލޭގެ ވެސް ފުރަ ހެނދު ދެކަށް އިންޑިއާގެ ޑިރެކްޓަރ ފާމަސޫޓިކަލް އާއިޝަތު ޝަރީފާ ވާހަކަދައްކަވައިފި:

ބޭސް އުފެއްދި ކުންފުނިތަކުން، ރައްޓެހި 100% އިމްޕޯޓަން ޑިޕެންޑެންޓު އަޅާ ފަހުގެ ދައުރު. ދެން
އަދުވަސްދެންގެ މިސާލަކަށް ބަލާ ހިނދު އަންމު ބޭނު ކެޕެސިޓީ ރައްޓެހި އާބާދީގެ ކުޑަކަން. ރައްޓެހިގެ އާބާދީ މިހާ
ކުޑައިރުގައި އަދުވަސްދެންގެ ރައްޓެހިގައި މި ވަގުތު ވެސް އެބަވޭ 60 އިމްޕޯޓަރުން ރަޖިސްޓަރކޮށްފައި. އޭގެ މާނައަކީ
މިއީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރ ޑޮމިނޭޓެޑް ބިޒިނަސްއެއް. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ބަލިމީހުންގެ މި
އަންނަނީ ވަކި ޑިސްޓްރިބިއުޝަނަށް. އެ ޑިސްޓްރިބިއުޝަނަން ބޭނުންވާ ބޭސް 60 ފާމަސީއަކުން، 60 ފަހަރު މި ރައްޓެހިއަށް
އެތެރެކުރަން މި ވެސްނަނީ. އަސްލު ފާމަސޫޓިކަލް އިންޑަސްޓްރީ ސްޓެންޑަޑަކީ ވަރަށް ބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓެއް
ކޮންގެން، ވަރަށް ހައި-ސްކޭލްގައި އޮޕަރޭޓްކުރާ ކުންފުނިތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ސަބަބަށް ބަލާއިރު ރައްޓެހިގެ މާކެޓަށް
ބޭނުންވާ އެމް.އާ.ޕީއާ ތަފާތަށް ރިސްކާން ގުޅިގެން ކުންފުނިތަކަށް ފެށިގެން ނުލިން. ފާމަސޫޓިކަލް މުނާފާތެރިކަން
ކުންފުނިތަކުން މި ބެނަނީ ވަކި އެމް.އާ.ޕީއާ އަޅައިގަންނާނީ އެ މިހުން ގައިޑްލައިން ކުންފުނިން ޑިޕްލޯމަސީ ދެއްކޭ.
އެހެންވީމާ، ރައްޓެހިއަށް އަޅުވެސް ހަމަ ގައިޑްލައިން ފުށުކުރާނެ ކަރަކުރަ އަޅަން ބޭސް ގެނައުމުގައި މި ކޮސްޓްގެ މި
ދިމާވަނީ ބޭރުގެ ކުޑަ ޑިސްޓްރިބިއުޝަނާ ތަތުވައި، އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރއިން ޑޮމިނޭޓެޑްވެގެން
އަދުވަސްދެންގެ ޑިމާންޑް މި އަންނަނީ އެކި ފާމަސީއެއް ކުދިކުދިގައި. އޭގެ ބަރުލުވުމަކީ ރައްޓެހިގައި މިސާލަކަށް މި
ޑިސްޓްރިބިއުޝަނަށް ބޭނުންވާ ބޭސް އެއް ފަރުމާކުރަން އެއްގޮތް ގޮސް ކުންފުނިތަކުން ގެންގެން ގެންނަ ނަމަ
އަދުވަސްދެންނަން ގައިޑްލައިން ފުށުކުރަކުރައިން އެ ބޭނުންވާ އެމް.އާ.ޕީއަން ރިސްކާން ރަނގަޅު ޕްރައިވެޓްގައި

ވެސް ލިބޭނެ. ރާއްޖޭގައި ބޭރުގެ އަދު އެހާ ބޮޑުވެގެން ވެސް މި ދަނީ އެ ގޮތަށް. ދެން އެއްކަލަ އިމްޕޯޓުކުރާ ފަރާތުން މި ދާންދޭނީ ކޮންމެވެސް ސަބްސިޑިއަރީގެ ކައިރިއަށް. ދާއިރާގައި އަސްލާ އެ ސަބްސިޑިއަރީގެ އެސް.ޓީ.އޯ.ގެ ރީޓެއިލްފާމަސީ ދެން މި ދާން ޖެނެރިކް ދެން އިންނަ ސަބްސިޑިއަރީ ކުރިއަށް. އެ ގޮތަށް ފާމަސީ އެ ގޮތަށް އެޖެންސީސްތަކެއް މި އިންނަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީއަށް ދިން ވަގުތަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް އެބަހުރި ވަރަށް ބައިވަރު ސުވާލުތަކެއް. އެކަމަކު ވަގުތުތަކެއް ނެތުމާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ކުޑަކުޑަކޮށް ހަމައެކަނި ބައެއް ކޮންމެހެން ދަތިން ސުވާލުއް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ މެމްބަރު ކޮންސަރނަކަށް މި އިން، އަންގާން ވެސް ބޭނުގެ ވާހަކަދެއްކެވީ. ދެން ބައެއް ސުންޕުރުމަކުން، ކުރާ ވަރަކަށް ސުންޕުރު މި ބޭފުޅުން މާކެޓުކުރައްވަނީ؟ ރާއްޖޭގެ ތެރޭގެ ސުންޕުރުމަށް. ބައެއް ތަންތަނުން ދޫ ހުޅުމާލޭ އަތުން ތަކުން ދޫ ޒުވާނުން ބޭނުން ތަފާތު ހުރިހާ ބައިތަކެއް ޕަބްލިކް ކުރެއް ބައި ބަދަލު އެބަ ހުރި، އަޅުގަނޑަށް ޕެޓިޝަނުގައި ވެސް ފާހަގަކުރެވުނު ކަމެއް. މިވެނި ސުންޕުރުކަން ދިރާއިމަ އެ ތަކުން ޖެނެރިކްމަންޓް ނޯޓަމަ ވަރަށް ބަރަކާ. މިކަނޑު ނަމޫނާ އެބަ ހުއްޓާ މަރުސަރުހަކާ. އެ ގޮތަށް ރާއްޖޭން މި ނަގާ ޖެނެރިކްމަންޓަކަށް ވެސް ރާއްޖޭން ބައިން ގޮސް ޖެނެރިކްމަންޓް ނަމޫނާ މާ ބަރަކާ. މިކަމަށް ވާހަކަފުޅުކޮށް އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، ކިހާ ވަރަކަށް މި ބޭފުޅުން މާކެޓުކުރައްވަނީ ޖެނެރިކް ޑްރަގްސް ބައިގައި ޕްރޮމޯޓްކުރައްވާނީ ނަމަވެސް އެ ސުންޕުރުމަށް؟

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ސެކްޝަނުގެ ޑޮކްޓަރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޑުކުރޭން އަހަރެން އެއް ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން އެސްޓަބްލިޝްކުރި ދަރަށް ރެޖިސްޓްރީ އިނގޭތޯ ހަމަ އެކަ ލިސް ސުންޕުރުކުރަން. ރާއްޖޭގައި ބަޔާރީގައި ބައޮތެއް އެ ތަނގައި މިހާރު ލިސްޓެއް، އިބައިޑިމަންޓު ހަރުގެ، އެ ކަންކަމުގައި ދޫ ޖެނެރިކްމަންޓު ދަތި ބައިންއެއް ބަޔާރު. ދެން އިސްތަށް މިހާރު މި ގޮތަށް ނަޝަނަލް ތަޔާރުކުރެވޭ ފުޑްއަލޭޝަން ޕޮލިސީ އޮތް އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން އިންޓަރްނޭޝަނަލް އޭޖެންސީތަކުގެ ހަރަކާތް ފަރާތް. އެހެންވީމާ، މި ޑީ ގްރަޖު ހަމަ އެންމެ ދަރުވަރު. ދެން އެއްވެސް މަޢުލޫމާތު އައިސްފި ކަހަލަ ވަނަ އަޅުގަނޑުމެން އިޖާބަ ދޭން ކަ ސްޓަޑީ ޖެނެރިކްގެ ވެސް އެ ބައިވެރިވުމަށް ހަދާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން ވަރަށް ކުރުކޮށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ޖަވާބުދެއްވުން...

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކޮލިޖް އެސްޓޭބްލިޝްމަންޓް ތަޙްޤީޤާ އެއްބާރުން ވާހަކަދެއްކުން:

ފެންވަރުގެ ވާހަކައިގައި، ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިއްޖެއްޔާ މި ދެންނެވިހެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން ގޮއްސަ ޕްރޮބްލަމްތަކެއް ކިޔަނީއޭޓޯ ދެނީ. ދެން މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން ހަށްޖެހުން ބާރުއި ހައްޤެއް، އެކަމަކު ކޮމިޝަނަރސްއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެ ބޮލަކަށް ހުރަހެއް ނުކުރެވޭ. އެކަމަކު ހެދުމަތުގެ ފެންވަރާ ގުޅިގެން މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައިފިއްޔާ އެކަން ބަލާފައި ހަމަ ޖަވާބުދާރީ ފެށޭ ވަން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް. ދެން ރަނގަޅުކުރަން ހުށަހަޅާ ކަންކަމަށް އެ ޓީމަކުން އެޅުމުގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނީ ހަރަކާތެއް އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ދެން ހަމަ ކުރުކޮށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ހަމަ ޖަވާބުދެއްވުން. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ވިޔަ ފެނޭ ކުރުކޮށް ސުވާލުކުރުމަކީ ބަލަން. ދެން ކޮންމެފެނޭ ވަރަކަށް ބޭނުގެ ވާހަކައިގައި މި ކަންތައް ދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުން ބައެއް ކަންތައް. ޕްރިންސިޕަލް ގައިޑްލައިންސް ނުވަތަ ވާހަކަ ވިދާޅުވި. އެހެންވީމާ، ޕްރިންސިޕަލް ގައިޑްލައިންސް ހުރުމުގެ އެއްވެސް ކަހަލަ ވިސްނުމެއް އެބައުޅޭތޯ؟ ނުވަތަ ހަދަމުންދާތޯއޭ؟ ދެން ހަމަ އެ ގޮތަށް، އަޅުގަނޑު ސުވާލު އެއްކޮށް ކޮންފަރަން. ދެން ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ވާހަކަ ފެނޭ އަޅުގަނޑާ ހަމައެން އައީ. ޑިޕާޓްމަންޓުގެ މިހާރު ސްޓާފް ކުރަމޭ އެބަ ބައެއް ރަނގަޅުކުރި. އަޅުގަނޑު ޝާރަކުރުން ސްޓާފް ރަނގަޅު ބެލުމުގެ މާލީގައި ވަރަށް ކައިރި ރަނގަޅުކުރި، އެދި މިހާރު ފެނޭ ޒިންމާގެ ދުވަސްދާ ރަނގަޅުވައި ވަރަށް ކައިރި ތަނެއްތަނުގައި އަނެއްކާ ސްޓާފް ރަނގަޅު ވާހަކަ މި ދެއްކުނީ. ވިޔަ ފެނޭ ބޭނުން ބަހައިކުރަން ނ. އަތޮޅާއި، މާލެ އަތޮޅާ މިޔާ ކައިރި ތަންތަން. އެހެންވީމާ ފެނޭ ރާއްޖޭގެ ބޭނުން ދަރިވަރުން، އަތޮޅުތަކުގެ އެބަހުރިޖޭ. ހޮސްޕިޓަލްއެއް، އެންމެ ހޮސްޕިޓަލުގެ ހުރިހާ އަތޮޅުތަކު ފެނޭ އެބަހުރިޖޭ. ހޮސްޕިޓަލް ނުވާ އަތޮޅުތަކު ފެނޭ އެބަހުރިޖޭ. އެހެންވެއްޖެ ހެލްތްގެ ނަމަ އެ ތަނަށްކަން މިހާރަށް ދުރު ރިސޯސަސްގައި ތިބީ ސަރަޙައްދުގައި އެހެންނަމަ ތަނަވަސްކޮށް ސްޓާފް ރައްކާތެރިކޮށް ގެންގުޅުއްވާފައިވާތޯއޭ؟ ރިޔާ ރިސޯސްގައި އެމްބަސީ އެހެންނަމަ ހަމައެ ފުރިހަމަ ނުވަތޯއޭ؟ މިއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުމެއް. ދެން އަދި އެންމެ މުހިންމު އެއް ސުވާލު، ބޭސް ރާއްޖެ ބޭނުންވާ ރާއްޖެއަށް ވަރަށް ހަމަ ފިނި ކޮޅުމަތީން ރާއްޖޭގެ އެތެރޭގައި ހަމަ ބޭސް ވަރަށް ބޭނުންވާ ރާއްޖޭގެ ތެރޭގައި. މާނައަކީ ރާއްޖޭ އެތެރެކުރުމަށް ހިފާފައި އެބަހުރިޖޭ. އެހެންވީމައި ހޮސްޕިޓަލްތައް މި ބޭސް ދަނީ ކޮންކޮން

މި ބޭފުޅުންނަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން މޮނިޓަރުކުރެވޭތޯ؟ މިސާލަކަށް އެ އޮފީހަކަށްވުރެ އެއްވެސް ފަރާތަކުން މީހާއާ ހިސާބަށް ނުލިބި ގޮސް ނުވަތަ ސެންޓަރާ ހަވާލުން ނުދާ ކަމަށް ވަންޏާ ރާއްޖެ އޮފީހަކަށް ހުށަހަޅާނީ އެ ބާބު. ދެން އެ ބާބު ބަދަލުކުރި ކޮންބައެއްތޯ އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި ބޭފުޅުން އެސެސްމެންޓެއް ހެދިންތޯއާ މިކަމާ ބެހޭގޮތުން؟

<u>މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ޕަބްލިކް ހެލްތު ކޯޑިނޭޓަރ ރައްފާ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! އަޅުގަނޑު ރައްފާ އިނގޭތޯ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން. ޕީޖީއެމްއެފްއާ ގުޅިގެން ދެންނެވި ސުވާލުގެ ޖަވާބަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، ޕީޖީއެމްއެފް މިހާރު ފުލި ރާއްޖޭގައި ރިޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލްތަކުގެ ތެރޭގައި ގެންނަވަނީކަން 11 ތަންތަނުގައި ފުރިގެން ކުރިއަށް އެބަދޭ. އަދި އާގެ އިތުރަށް ވެސް ބައެއް ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ހަމަ ޒުވާނުން ފުރުޞަތު ކަންތައްތައް ކުރިއަށްދަނީ. ދެން އެހެރީން ނިޒާބާސްއަކީ ބަލާއިރުގައި ހަމަ ހެލްތު ސެންޓަރުތަކުގައި ކުރިން ދަންނަވައިލީހެން ކ. ކާށިދޫގައި ވެސް މިހާރު އެކަން ފުރުޞަތު މަރުޙަލާގައި އޮތީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މިހާރު ވެސް މި ޕީޖީއެމްއެފް ސްޓާޓުކުރަން މި ވިސްނީ ވިޔަވެސް ކަމެއް، މިހާރު ވެސް ހުރިހާ ދުވަހަކު ތަންތަން ވީހާ ވެސް ކައިރިކޮށްދެވޭނެހެން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ބުނެލާނަން ގދ. އަތޮޅަށް ބަލައިލި ކަމަށް ވަންޏާ ގ.އ.ސ.އދ.އެތަކަށް އެކަނި ޕީޖީއެމްއެފް ދެނީ. ދެން ދެކުނުގައި ހުރި ރަށްތަކަށް ބަލައިލި ކަމަށް ވަންޏާ، ކަނޑު ގަދަވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ވަރަށް ދިގު ދަތުރެއް ކުރަންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، ވީހާވެސް ދުރުގެ ރަށްތަކަށް މިހިރީ. ކައިރީގައި ހުރި ދޮށީން ރަށެއް އެންމެން. އެހެންވީމާ ކަމަށް ވަންޏާ ޕީޖީއެމްއެފްއާ އަޅުގަނޑުމެން ދުރުގައި މިހެން ރަށްތަކަށް ސްޕެޝަލިސްޓުކަން ވިސްނަނީ. ނުވަތަ މިސާލަކަށް އެ ބޭފުޅުން މާލެ އަންނަން ފްލައިޓާ ވެސް ވަރަށް ދިގު ދަތުރެއް. އައިޑިއަކަށް ދަތުރާ ވެސް ދިގު ދަތުރެއް. ފުޅާމިނުގައިކަން ދަތުރާ ވެސް ދިގު ދަތުރެއް. ދެން ހަމަ އެހެރީތަ ސުރުހީ ރަށްތަކަށް އެއްވެސް ތަނަކުން އެ ޒުވާނުންގެ ލިބޭކަން. އެހެންވީ އަދިވެސް ޒުވާނުން ހަރުދަނާ ސްޕެޝަލިސްޓުން މި ވިސްނަނީ ވީހާވެސް ހަމަ ގާތުގައި ތިބޭ ރަށްތަކުގައި މި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ދެން ތަންތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި އެބައުޅޭތޯ؟

<u>މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޓީޗިން އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ޝިފާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ތަސްލީމާ އިނގޭތޯ. މިހާރު ޑިޖިޓަލައިޒް ކުރި ތަންތަން އިނގޭތޯ. ހުޅުމާލެ ދެވާ ތަންތަންގައި މިހިރީ ހއ. ހދ. ށ. ބ. މ. ލ. ގއ. ގދ. ޏ. ސ. މި ތަންތާ މިހާރު ވެސް ޑިޖިޓަލައިޒް ކުރުން މި ދަނީ. މި 11 ތަނެއް. ހެކިތަ މިނިސްޓްރީގެ ބައެއް ފަހަރަށް ޕްރޮކިއުމަންޓްގައި ވަރަށްބޮޑަށް ދިގުލައިގެން ދަނީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވިލާރެސް އެކްސެސް ރަނގަޅުކުރަން މަސައްކަތް ކުރަމުން އިންނަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އެ 11 ތަނުގައި އެބަހުރި. ދެން މިހާރު ގުދަނާ ގުޅުވާލެވިފަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފޮނުވާލެވޭނެ އެބައިން ގުދަނާ ގުޅުވާލެވިފައެވެ. އެއީ މިދާގައި މިހިރީ މ. އަތޮޅުގެ ޑިޖިޓަލް އިންއިރުގައި ކ، ދ، ތ އަދި އެބައިން. އެހެންކަމުން ތ، ލ އަދި ކާއިލޭގައި މި އިންނަނީ. އެހެންވީމާ، ކ. ގައި ފުރުމުގެ ވަގުތު ވެސް ކަސްޓަމްސް ވަރަކަށް ހަމަ ޕްރޮސެސްތައް ކުރުވާފައި އިނީ. އެހެންވީމާ، އެހެނަމަ ހަމަ ސްޓޯރޭޖް ޑިޕޮ އެކްސެސްކުރާ ގޮތް އެހެން ވެއަރހައުސް ތަންތަނުގައި ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށް ވަރަށް ޑިޖިޓަލައިޒް. ދެން އިތުރުން ކޮރިޑޯގެ ވަގުތު ދަތުރުދަތުރުކުރާ މި ޝިޕްޕިން ކޮރިޑޯގެ އެސެސްމަންޓްގެ ހިނގުމަށް، އެ ރަނގަޅު އެ ތަނުގެ ފިޔަވަޅު ބޮޑު ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓާ ދަތުރުތަކާ ބޭނުމާ އެކު ތި ކޮންޓެއިނަރ ބޮޑެތި ކަމެއް ވަރަކަށް. ކޮރިޑޯގެ ބޮޑު ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓަކަށް ނުވިއްޔާ އެ ހަމައެކަނި އެ ތަނުގައި ވަރަށް. އެހެންވީމާ، ކަމަކީ ދެވަނަ ބައިގެ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ހަބަކަށް ބަދަލު އެކްސެސްކުރާ ގޮތުން ކުރިއަށް ވެސް ބައެއް ތަނުތަކުގައި ވެއްޓެވޭ ހިނގާ ގޮތް އިން. އެހެންވީމާ، ޑިޖިޓަލައިޒް ކަސްޓަމްސް އެކުލަވާ ދެ ކޮންޓެއިނަރ އެކްސެސްކޮށްދޭ އެބަހުރި. ދެން މި ދުރުދުރުން ކަނޑުގަދަވާލާ ޤަވާއިދު ނުދިވުރުމަށް ތިރީގެން އަޅުގަނޑު ރަގަޅު ވެސް. އެހެންކަމުން ޑިޖިޓަލައިޒްކުރުމުގެ ހުޅުމާލޭގެ އަދި ފުރަތަމަ ގައިޑްލައިންސް ބޭނުން ފާޑުވެރިވާ އިނީ. ބިލްޑިންގ ގައިޑްލައިން އިނގޭތޯ، ބިލްޑިންގ ގައިޑްލައިންސް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮކިއުމަންޓްގެ ކުރަނީ ވަރަށް ބައިވަރު ޗެކިންގ ކޮންޓެއިނަރސްކޭނަރ، ބައްޕަރޒޯންސް އެސްޓޭޓް ޗެކިންގ ކޮންޓެއިނަރގެ ވަރަކަށް މި ދަތުރުކުރީ. އެހެންވީމާ، މި އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޗެކިންގ ގައިޑްލައިންގެ ތަފާތުގައި އަދިއެއް ނެތް އިނގޭތޯ ހެދިފައެއް. އެ ޕްރޮކިއުމަންޓްގޮތުގައި އިންސްޕެކްޝަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކެޕޭސިޓީސްކޭނަރު އެހެންވީމާ ޕަސަންޓްކޮށްލަނީ ޕްރޮކިއުމަންޓް ކުރަން. ކެޕޭސިޓީސްކޭނަރ މި ދަންނަވާ އެ ކަންތައްތަކުން ބޮޑުވާ ފުރުސަތާއި، އެކަމާ އިތުރުން އާސަންދައިގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަހަރެން ދިރާސާކޮށް ދިޔަޔާއި އެކު ދިގުކުރުން ބަދަލުވުން ހުޅުމަލޭ ހުރި ބައިތަކަށް ކޮބައިތޯ. އެހެންވީމާ، އެއަރކާގޯގައި ޕްރޮކިއުމަންޓްގައި މި ހުރީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ 28 ޖުލައި 25، މެޑިސިންގެ 30 ގައިޑްލައިންގެ ކަމަކަށް ފަދަ މިހާރު ކުރިއަށް. ދެން އާބާދީގެ ގައިޑްލައިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮކިއުމަންޓް ކުރެވިގެން އިންޓަނޭޝަނަލް ކުރާނަން. ކޮށްގެން ހުރިހާ ކަމަކު އޭގެ ގައިޑްލައިން. ދެން ހަމަ ކުރީގައި ދެންނެވި އެއްކަމަކީ، އަޅުގަނޑު ތެރޭ އެއްކަލަ ނޫނީ ފުރަގެ ވަރަކަ

ދެންނެވި ގައިޑްލައިން މިނިސްޓްރީން ފޮނުއްވުމަށް ނުގެންދާތީވެ. އެއީ އެސް.ޓީ.އޯއަކީ ވެސް މިނިސްޓްރީއެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަތް ވިލްޔާ އަ ތަރުޖެ ޗާޖު. އެހެންވީމަ އިނގޭތޯ.

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޓް އެންޑް ދަރަޖަ އޮލިމްޕިކްގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޓްރެއިނިންގް ބާއިސްކަމާ ބެހޭ ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ދެން ބޭރުގެ ސްޕޯޓަން އަޅުގަނޑު ޗަލާބުރާ އަރުވައިލާނަން. އަޅުގަނޑު ކުރިން ފޮނުވާލަދީފައިވާ މި ސްޕޯޓްސް ޓެއާޗެ އެޕްރޫވް ޑަރޯގެ ލިސްޓްގައި މިވަރުގެ ވެސް އޮޅިރު 5000 ބޮޑުތަށް އެބަހުރި. އެ 5000 ބޮޑުތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެރިން ރައީސްކާ ދެއްކެވި އެކި ދަންނަވާން ކޮންމެވެސް ޖަވާބުތައްގެ އެއް ބޮޑުތައް ޓާރގެޓް މާލީގައި އެވެލިޔަބަލް ވާނެ ކަމަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ކުރިން ތަކެތި ރިކުއެސްޓް ކުރަމުން ފޮނުވާލަދީފައިވާ އެ ވަކި ބަޔަކު މިހަރު ބޮނޑާ ވަކި ސްޕޯޓްސް ބޮޑުތައް ވާލެއިބަލްކުރެވޭ އިތުރު، ކުރިން ބޮޑުތަކަކީ ޓެބްރިކޭޓްކުރުމަށް އެއް ބަސްކަން ކަށަވަރު ނޫން. ދެން ޗާއީގެ ސްޕޯޓްސްތަކު ޖާބާ، ބޮސް އެތަކެއްޗަށްތަކުގައި ބޮސް ދެކޮޅުކުރާއިރު ވަކި ނަމަކަށް ނަމްބަރުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މެނޭޖްކުރުން. އަސްލު ދެއްކިއްގެ ތަރިސްޓުއުރިކަން ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަރަޓީފާ ޕްރަޕޯޒަލް ޗާއީގައި ބޮސް އެތަކެއްޗަށްތަކުގައި އެކްސްޕޯޓްސްކަން ދެކެވުނު. ވަރަށް ބޮޑު އަމުއޮންނަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖޭބައިން ފެނިނަ ގޮސްގައި ހަމަ ޗާއީއަށް ޕްރިޒަރވް ފާސްކުރެވޭތީ އަށް ނަމި އަޅުގަނޑުމެން މި ފޯކަސްކުރި 60 ފީސްބީ ޗާއީއަށް ބޮސް އެތަކެއްޗަށްތަކުގައި ނަމްބަރު ބޮޑު ޕްރޮސެސްއެއް އެބަހުރޭ މިވަރުގެ ވެސް ހަމަ ބޮޑުން ނުކުރެވި.

<u>ރިޕޯސަލް ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ސްކޮޓްލަންޑާ ވިދާޅުވި ވަގުތު ތަކަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަރުކާރު ނޫން، ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ސްޕޯޓްސްތަކު ލިބޭނެ ނަމްބަރަކާ ބޮޑުގެ ކަނޑައެޅިގެންނެއް، ދެން ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ވަރަށްބޮޑު، ތި ބޮޑުކުރެވިގެން ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދިން އެވިއަށް، ބޮޑާ ބޮޑު ގޮތަށް މިހެން އެވިއަށްސް ކުރަމުގެ އަޅުވެސް ކަހަލަ ވިސްނުމެއް ތިބޭފުޅުން ވިއްސަޅައިގެން މަޝްވަރާ ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަވަމުންތޯ؟ ގެންދާ ކަމަށް ވަރުގަދަ ވިދާޅުވުން ބޮޑުކަށް ތަންކޮޅެއް ބޮޑުކަށް މިހެންނަށް ހަމައަށްވީވަރަށް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދާނެ. ދެން ހަމަ މި ސްޕޯޓްސްތަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް ޖައިލީތަށް ވެސް، ހަމަ ދަނޑުވަލާއިގެ ވެސް ތަނުގެ ވަރަށް އާންމުކޮށް އިތުރު ކަމުދާ ހުރި ވަރަށްބޮޑުކަން ތި ވާހަކަދެއްކުން ފެށުމެއް މުއްސިތި، އަސްލު ހިފާއިތައް ވާހަކަދެއްކުން ހަމަ ދަރާއިތުރުކުރުން އެކުލަވާލާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު ކުޅިވަރު ބޮޑުކަމާ އެއްބާރު. ދެން

ހަމަ އެގޮތަށް ތި ދެއްވި ވަގުތުކޮޅަށް ވަރަށްބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާ ހިސާބުން ޕެންޝަން ކޮމިޓީގެ މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން މިހާ ހިސާބުން ނިންމައިލާނަން.